

**Nechám Pána, aby sa na mňa
díval**

Neautorizovaný
rozhovor pápeža
s mladými Belgičanmi
str. 3

Svätá tvár

Šatka v Manoppelle je
podľa sv. pátra Pia
najväčší zázrak, aký
máme
str. 9

**Kostol nie je galéria
ani múzeum**

Norbert Schmidt
prezrádza, ako pôsobí
umenie v priestore
str. 15

Priveľmi známa tvár

Tá tvár je známa. Nie každý ju videl na známom plátne v Turíne, ale jej rôzne podoby a spracovania zdobia nejednu modlitbovú knižku či stenu v byte.

De facto, Sindone je obraz, ktorý by nemal jestvovať. Z fyzikálneho hľadiska odporuje chemickým zákonom, z chemického hľadiska fyzikálnym zákonom.

Ale ten obraz jestvuje. Paul Claudel o ňom povedal, že je to živá prítomnosť.

Živá prítomnosť známej tváre. Možno až priveľmi známej. A to je jej chyba...

Aby sme si rozumeli – tvár na Turínskom plátne či na šatke z Manoppella v nás vyvoláva zvedavosť, priam nás fascinuje. Ale ak Louis Évely hovorí, že „Kristus v deň Nanebovstúpenia neopustil zem“, nemal na mysli vedecky nevysvetliteľnú prítomnosť Kristovho obrazu na plátnach, no jeho slová: „Ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“ (Mt, 28, 20).

A v tom je ten problém. Nie v známom obraze tváre na plátne, ale v známej tvári. V tvári, ktorú denne stretávam. V živej prítomnosti tváre.

Tvár manželky či manžela, tvár suseda, upratovačky, domovníka, tvár kolegu i odporného šéfa, tvár chorého i bedára, dieťaťa i umierajúceho...

„Poznáme tie tváre, ale Krista v nich spoznať nevieme,“ hovorí Alessandro Pronzato.

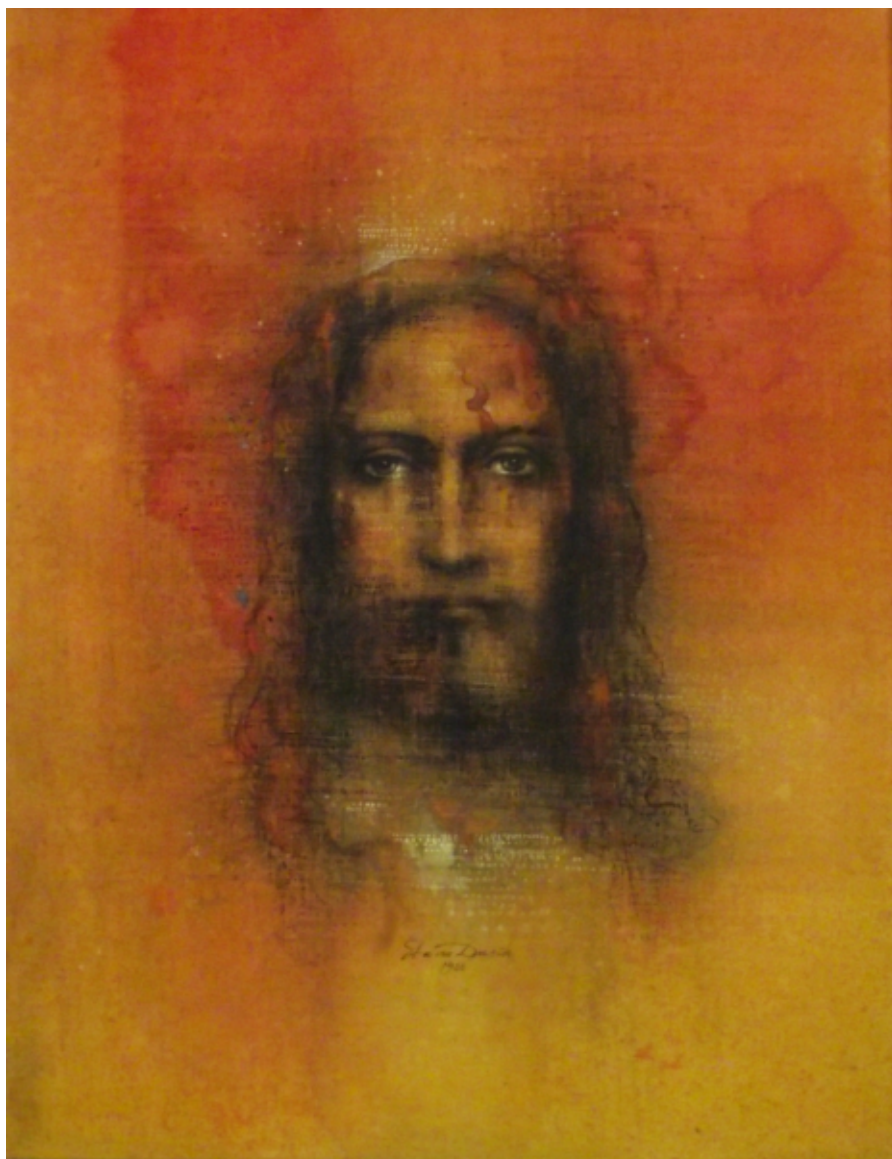
Poznáme Kristovu tvár zo Sindone či z Manoppella, ale nevidíme Krista v tvári blízkeho.

A pritom celý život je ustavičnou príležitosťou stretnúť Krista (Romano Guardini).

Stačí sa len zahľadiť na tvár blízkeho. Očami živej prítomnosti.

A zrazu jeho tvár začne nadobúdať obrysy onej známej tváre...

PAVOL PRIKRYL

Stano Dusík: Sindone – Ja som chlieb života

Myšlienka čísla:

Ježiš sedemnástkrát hovorí „Nasledujte ma!“. Ani raz nepovedal „Uctieajte ma!“

Richard Rohr, OFM

Blahoslavení pápeži Ján XXIII. a Ján Pavol II. budú 27. apríla 2014 vyhlásení za svätých

Snímka: News.VA

Sviatok viery

Necelé tri týždne, ktoré nás delia od kanonizácie blahoslavených pápežov Jána XXIII. a Jána Pavla II., Svätá stolica zverejnila program svätorečenia.

Súčasťou sprievodného programu bude aj stretnutie s postulátormi oboch kanonizačných káuz, a to s Mons. Slavomírom Oderom a P. Giovanguiseppom Califanom, OFM, ktoré sa uskutoční v utorok 22. apríla od 20.30 h v Lateránskej bazilike. Stretnutie je zamerané najmä na mladých ľudí, ktorým sa chce aj takýmto zaujímavým spôsobom sprístupniť duchovný odkaz kanonizovaných pápežov.

„Veľký sviatok viery,“ ako nazval 27. apríl 2014, deň svätorečenie, hovorca Svätej stolice P. Federico Lombardi, SJ, sa začne modlitbou vigíliou v jedenástich kostoloch v centre Ríma v noci z 26. na 27. apríla. Pôjde o meditácie nad textami oboch budúcich svätcov.

V rámci tejto „Noci kostolov“ budú otvorené chrámy v centre Ríma, ktoré ponúknu aj liturgickú animáciu v rôznych svetových jazykoch.

DUCHOVNÉ POSOLSTVO

Kardinál-vikár Agostino Vallini pokázal na to, v čom spočíva veľkosť tohto podujatia: „*Je to v podstate duchovné posolstvo, pretože je to sviatok svätosti. Vzťah, ktorý mali Ján XXIII. a Ján Pavol II. s cirkvou Ríma, ktorej boli biskupmi, je vzťah veľmi blízky, hovorí o štýle, akým vykonávali túto svoju službu, o blízkosti, o prijatí a starostlivosti o ľudí, o človeka ako takého.*“

Kardinál Vallini povzbudil k intenzívnemu prežívaniu týchto dní pred kanonizačnou slávnosťou slovami: „*Kanonizácie sú Božou milosťou, ktorú nám preukazuje Pán predstavujúc nám ako vzory kresťanského života týchto dvoch mužov viery. Snažme sa teda prejsť touto cestou ako cestou k zintenzívneniu spirituality. Toto je spôsob, akým by sme sa mali pripraviť na toto podujatie.*“

Mons. Giulio Dellavite, generálny

pápeža Jána XXIII. uviedol: „*Diecéza Bergamo sa pripravuje na svätorečenie ako na okamih milosti, aby mal ako taký dôsledky v bežnom živote, aby sa každý cítil byť povzbudený k charite a solidarite vo svojom vlastnom živote, cez malé gestá v kontexte, ktorý je stále zložitejší.*“

Vychádzajúc z Posolstva pápeža Františka k Pôstnemu obdobiu miestna cirkev realizovala charitatívne iniciatívy na Haiti, v Albánsku a v samotnom Bergame. „*Okrem toho 900 kňazov Bergama darovalo svoj jeden plat na fond pre ľudí v ťažkej situácii na poli práce,*“ uviedol Mons. G. Dellavite.

Walter Inero z Kancelárie pre spoločenskú komunikáciu vikariátu Ríma predstavil novinárom iniciatívy, ktoré pomôžu veriacim, najmä mladým, hlbšie sa oboznámiť so svedectvom dvoch budúcich svätých: nový portál www.2papisanti.org, konto na Twitteri, Facebooku, digitálna aplikácia *Santo Subito* a ďalšie.

BEZ LÍSTKOV

Páter Lombardi uviedol, že Vatikán zatiaľ nemá k dispozícii žiadne odhady počtu veriacich, ktorí sa zúčastnia na kanonizácii, ale pozvaní sú všetci.

Pripomenul, že pre vstup na Námestie sv. Petra a ulicu Via della Conciliazione nie sú potrebné lístky.

Pred samotnou slávnosťou v nedeľu 27. apríla sa bude zhromaždenie modlit' spievanú modlitbu Korunku Božieho milosrdenstva a budú sa tiež čítať texty oboch pápežov. Koncelebrantov bude okolo tisíc, medzi nimi kardináli, biskupi; najmenej 700 kňazov bude podávať sväté prijímanie.

Páter Lombardi reagoval aj na možnú prítomnosť emeritného pápeža Benedikta XVI.: „*Je zrejmé, že existuje isté očakávanie. Možno považovať za normálne, že bude pozvaný, ale chýba ešte takmer mesiac. Uvidíme potom, ako sa bude cítiť, či bude chcieť byť prítomný na takom náročnom podujatí. Teda je tu otvorená možnosť, no nijaká istota a nijaký záväzok vzhľadom na taký veľký časový odstup.*“

Gobelíny, zobrazujúce nových svätých, ako dodal hovorca Vatikánu, budú tie, ktoré boli použité pre blahorečenie. Aj relikviár bl. Jána Pavla II. bude ten istý, ako bol na beatifikácii a podobný bude vyrobený pre bl. Jána XXIII.

Na slávnosti sa zúčastnia dve osoby, ktoré boli zázračne uzdravené na príhovor Karola Wojtyły.

Po svätej omši bude možnosť uctiť si hroby dvoch nových svätcov.

Na druhý deň, v pondelok 28. apríla bude na Námestí sv. Petra kardinál Angelo Comastri sláviť omšu vďačkovania za svätorečenie.

-jk-/VR

Pavol VI. na krok od beatifikácie

Beatifikačný proces pápeža Montiniho sa chýli ku konci. Prefekt Kongregácie pre svätorečenia kardinál Angelo Amato to oznámil pri prezentácii diel Benedikta XVI. Dátum procesu ešte nie je stanovený a s najväčšou pravdepodobnosťou to nebude do konce tohto roku. „*Blížime sa však k uzavretiu procesu,*“ povedal kardinál Angelo Amato.

Prefekt Kongregácie pre svätorečenia zároveň varoval, že pri skúmaní svätosti nie je náhľad dobrý radca. Cirkev tieto kauzy nikdy nebrala na ľahkú váhu a veľmi pozorne ich skúmala aj v prípade veľkých svätcov. Napríklad pápež Gregor IX. sám veľmi dobre osobne poznal Františka z Assisi, a aj napriek tomu odovzdal jeho záležitosť na skúmanie kardinálom, ktorí mali k „*Prostáčikovi z Assisi*“ negatívny, priam až nepriateľský postoj. Podobne postupoval aj so sv. Dominikom, ktorého si osobne veľmi vážil.

-r-/VR

Neautorizovaný rozhovor Svätého Otca Františka s mladými ľuďmi z Flámska

Nechám Pána, aby sa na mňa díval

Habemus Papam – pod týmto titulkom odvysielala 3. apríla 2014 flámska televízia VTR časť rozhovoru, ktorý niekoľko dní predtým poskytol pápež František skupine mladých ľudí z Belgicka.

Snímka: CTV

A si polhodinový film však nedokumentuje len stretnutie mladých Flámov s hlavou Katolíckej cirkvi, ale tiež hovorí ich o výlete do Večného mesta, o ich priateľstve, snoch a viere, hoci jedno z dievčat vyhlasuje, že je neveriace.

Video je súčasťou mediálneho projektu *Verse Vis*, ktorý sa uskutočnil v rámci mládežníckej pastorácie v diecéze Gent a ktorého sa zúčastnilo pätnásť mladých Flámov.

Svätý Otec ich prijal v pracovni Apoštolského paláce a súhlasil s nahrávaním celého stretnutia. To sa nieslo v rodinnej a prostej atmosfére, ako to na nahrávke vidieť. Mladí ľudia kladú otázky v angličtine, pápež s veľkou ochotou a láskavosťou odpovedá po taliansky. Svoj súhlas s mimoriadnymi okolnosťami rozhovoru upresňuje hneď v prvej z odpovedí:

„Keď vnímam, že mladý muž či žena pociťujú určitý nepokoj, domnievam sa, že je mojou povinnosťou tomu mladému človeku preukázať službu. Preukázať službu onomu vnútornému nepokoju. Takýto nepokoj je ako semeno, ktoré rastie a v príhodnom čase prinesie ovocie. V tomto okamihu cítim, že môžem poslúžiť tomu, čo je najcennejšie, teda vašu nepokoj.“

Každý človek na svete sa usiluje dosiahnuť šťastie. Uvažovali sme nad tým, či ste vy šťastní a prečo?

Snímka: VTR

Absolútne! Som absolútne šťastný! A prečo som šťastný? Možno preto, že mám prácu, nie som nezamestnaný, mám prácu ako pastier. Som šťastný, pretože som našiel svoju životnú cestu a chodza po nej mi prináša šťastie. Je to pokojné šťastie, pretože v tomto veku šťastie nie je také ako v mladosti, odlišujú sa. Je to akýsi vnútorný pokoj, nesmierny pokoj a šťastie, ktoré prichádzajú s vekom. A tiež po púti, na ktorej sa vždy vyskytovali problémy. Tie sú aj teraz, ale tento pocit šťastia kvôli nim neodchádza. Je to pre mňa skutočná Božia milosť. Nie je to vlastná zásluha.

Mnoho ráz ste nám ukázali veľkú lásku k chudobným a trpiacim ľuďom. Prečo je to pre vás tak dôležité?

Pretože je to jadro evanjelia. Som veriaci, verím v Boha, verím v Ježiša Krista a jeho evanjelium. V srdci tohto evanjelia je hlásanie chudobným. Keď si prečítaš blahoslavenstvá či 25. kapitolu z Matúšovho evanjelia, zistíš, že Ježiš hovorí jasne: „Prišiel som, aby som hlásal chudobným oslobodenie, uzdravenie, Božiu milosť...“ Chudobným.

Pred dvoma mesiacmi som započul, ako jeden človek hovorí: „Tento pápež je komunista!“ Ale nie! Túto zástavu vztýčilo evanjelium, a nie komunizmus! Je to chudoba bez ideológie. Preto si myslím, že chudobní sú v strede Ježišovho hlásania.

Problém je v tom, že tohto postoja k chudobným sa niekoľko ráz v minulosti chopila ideológia.

Aké je vaše poslanstvo pre neveriacich či ľudí iných vyznaní?

Všetci sme bratia. Veriaci či neveriaci, príslušníci jedného náboženského vyznania či druhého, židia, moslimov – všetci sme bratia. V strede dejín stojí človek a to je pre mňa veľmi dôležité. V tomto dejinnom okamihu bol však človek zo stredu odstránený, skĺzol kamsi na okraj a v centru sú, teda aspoň teraz, moc a peniaze. Vládne skartačná kultúra, odsúvajú sa mladí i starí ľudia. Rodiny sú stále menšie, pretože mladí ľudia nechcú deti. Mnoho starých ľudí umiera, pretože ich nikto nechce a nikto sa o nich nestará, teda je to akási skrytá eutanázia.

Rád si spomínam na stretnutia s mladými argentínskymi politikmi ešte z čias, keď som pôsobil v Buenos Aires. Títo mladí ľudia, nehladiac na politické preferencie, hovoria novým jazykom, vnášajú novú hudbu a štýl. A to mi dodáva nádej. Myslím si, že mladí ľudia dnes musia vziať svetlo a ísť vpred. Kiežby boli odvážni. To je moja nádej.

Keď čítam noviny alebo sa pozriem okolo seba, občas pochybujem o tom, či je ľudská rasa schopná starať sa o tento svet a sama o seba. Máte aj vy takúto pochybnosť?

Tu si kladiem dve otázky: Kde je Boh? Kde je človek? A teraz sa pýtam: Kde si, človek 21. storočia? A to mi opäť pripomína otázku: Bože, kde si?

Keď človek nachádza sám seba, nachádza Boha. Možno sa mu v tomto hľadaní nedarí, ale pokračuje cestou poctivosti, hľadaním pravdy, cestou dobroty a krásy. Mladý človek, ktorý miluje pravdu a hľadá ju, miluje dobrotu a je dobrý, hľadá a miluje krásu, je na dobrej ceste a určite nájde Boha. Skôr či neskôr. Niektorým ľuďom sa to však v priebehu života vedome nepodarí.

Stretnutie sa s Bohom je vždy milosť. Túto cestu nemôžeme prejsť za iných.

» »

Každý sa s Bohom musí stretnúť osobne, nedá sa s ním stretnúť z počutia či si za takéto stretnutia zaplatiť. Je to osobná cesta.

Každý robí chyby. Z akých konkrétnych chýb ste sa poučili?

Omyl je v živote najväčší učiteľ. Tento veľký učiteľ ťa naučí mnohé, aj keď ťa neraz poníži. Človek sa totiž môže cítiť ako nadčlovek, ale potom urobí chybu, zaživa poníženie a vracia sa na svoje miesto.

Nepovedal by som, že som sa poučil zo všetkých svojich omylov. Niekedy som bol priveľmi zanovitý, niekedy zas nebolo ľahké dať sa poučiť. Ale ponaučenie z mnohých iných chýb mi pomohlo, aby som si dával pozor a nezopakoval ich.

Napríklad som sa mýlil pri vedení života v Cirkvi. Bol som menovaný za generálneho predstaveného vo veľmi mladom veku a narobil som mnoho chýb. V 36-tich rokoch som bol priveľmi autoritársky. Až neskôr som sa naučil, že je potrebný dialóg, že je nutné počúvať názor druhých. Nepoučil som sa však raz a navždy, bola to dlhá cesta.

Vidím Boha v iných ľuďoch. Kde ho vidíte vy?

Usilujem sa ho stretávať vo všetkých životných okolnostiach. Nachádzam ho pri čítaní Biblie, slávení sviatostí, v modlitbe a v svojej práci. Snažím sa ho nachádzať v rôznych ľuďoch. Najmä však Boha nachádzam v chorých. Keď som s nimi, vždy sa musím pýtať, prečo oni, a nie ja. Tú istú otázku si kladiem aj pri stretnutiach s väzňami. A potom sa rozprávam s Bohom a vyčítam mu, že je nespravodlivý, že oni áno, a ja nie. A v tomto dialógu tiež nachádzam Boha. Hľadám ho v priebehu celého dňa, snažím sa o to, aby som sa s ním stále rozprával. Ešte sa mi to nedarí – svätí to vedeli dobre, ja to ešte neviem... Ale toto je cesta.

Pretože neverím v Boha, neviem pochopiť, ako a prečo sa modlíte.

Často si vezmem Bibliu, trochu si z nej prečítam, potom ju odložím a nechám Pána, aby sa na mňa díval. To je moja najbežnejšia predstava o modlitbe: Dovoliť Pánovi, aby sa na mňa díval. Niekedy so mnou nehovorí, nič sa nedeje, je prázdno, ale ja trpezlivo čakám, a tak sa modlím. Sedím, modlím sa totiž posediačky, kľáčanie mi pôsobí bolesti – a niekedy zaspím.

Iný dôležitý spôsob modlitby je obrať sa k Bohu ako syn na Otcu. Cítim

Snímka: CTV

sa ako dieťa pri Otcovi. Modlím sa, pretože to potrebujem. Cítim nutkavú potrebu modlitby, ako by ma Boh volal k rozhovoru.

A modlím sa za ľudí: za chorých, za tých, ktorí majú problémy, a tým problémom je napríklad vojna. Dnes mi apoštolský nuncius v Sýrii ukázal fotografie ľudí, ktorí zomreli od hladu. Nechápu, že v dnes, keď máme všetko na to, aby sme dali najesť celému svetu, ľudia umierajú od hladu. Pre mňa je to niečo strašné a núti ma to modliť sa práve za týchto ľudí. Som si istý, že dnes odpoľudnia sa budem za nich modliť.

Mám strach. Čoho sa bojíte vy?

Sám seba! Ježiš v evanjeliu však často opakuje: „*Nebojte sa!*“ Prečo? On vie, že strach je vec, povedal by som, normálna. Bojíme sa života, máme obavy z úloh, čo sú pred nami, máme strach pred Bohom. Všetci majú strach, všetci. Netráp sa teda nad tým, že sa bojíš. Musíš však premýšľať, prečo sa vlastne bojíš. Vysvetlenie treba hľadať pred Bohom a sám pred sebou, prípadne sa s niekým poradiť. Strach však nikdy nie je dobrý radca, pretože radí zle. Práve preto Ježiš mnoho ráz opakoval: *Nebojte sa, neboj sa!* Musíme poznať svoje vnútro a hľadať, kde je oblasť, v ktorej asi najväčšími pochybujeme. A z tejto

oblasti by sme mali mať trochu strachu. Existuje totiž dobrý a zlý strach. Dobrý strach je akási ostražitosť, ktorá upozorňuje na naše slabosti, na to, aby sme si dávali pozor a nespadli. Zlý strach je ten, o ktorom hovoríš ty. Ničí ťa a drví, neuvoľní ti nič robiť. Toho sa treba zbaviť.“

Moja otázka sa však skôr týkala strachu zo svedectva viery. Ako prekonať strach v krajine, kde nie je vždy ľahké hovoriť o viere?

Aha, už teraz rozumiem, z čoho tvoj strach pramení. Je nutné svedčiť v jednoduchosti. Keby sme svoju vieru niesli ako zástavu

pri križiackej vojne a chceli by sme získavať nových stúpcov, nepôjde to. Najlepšou cestou je svedectvo, ale pokorné, bez triumfálnosti. Tá je totiž našim ďalším hriechom a zlým postojom. Ježiš nebol triumfálny. Aj dejiny nás učia, aby sme neboli triumfálni, pretože veľkí „triumfalisti“ boli porazení. Kľúčové je teda svedectvo, ktoré ponúkame v pokore. A z neho nemusíme mať strach, pretože netiahneme na križiacku výpravu.

A vy, Svätý Otec, sa nás nechcete niečo opýtať?

Chcem. Nie je to však originálna otázka, je z evanjelia.

Po tom, čo som vás počúval, myslím si, že je pre vás v tejto chvíli tá pravá: Kde je tvoj poklad? Tak znie tá otázka. Kde spočívate svoje srdce? Nad akým pokladom spočívate? Pretože kde je tvoj poklad, tam bude tvoj život. Srdce je zviazané s pokladom. Každý z nás má nejaký poklad: moc, peniaze, hrdosť, dobrotu, krásu, túžbu konať dobro... Pokladov môže byť mnoho. Kde je tvoj poklad? Dajte si odpoveď sami, ale až doma...

Pátnásť mladých Flámov sľúbilo, že odpovede pošlú Svätému Otcovi poštou.

-red-/RV

BRATISLAVA ZA ŽIVOT

13. APRÍL 2014, 15:30

HVIEZDOSLAVOVO NÁMESTIE

*Robo Opatovský
Simona Martausová
La3no Cubano

- * pochod Starým mestom
- * aktivity pre deti
- * príbeh matky zachráneného dieťaťa

BRATISLAVA
ZA ŽIVOT

www.BratislavaZaZivot.sk

Podujatie je súčasťou kampane ku Dňu počatého dieťaťa (www.25marec.sk)

Svedkovia tajomstva

Ježiš zvolal mocným hlasom „Je dokonané“ a vydýchol dušu. No čas sa nezastavil, práve naopak – začalo sa oň hrať. Bol Prípravný deň na sobotu, ale súčasne aj na Veľkú noc a večer sa nezadržateľne blížil. Bolo treba čo najrýchlejšie sňať Kristovo telo a pochovať ho.

Evanjelisti píšu, že Jozef z Arimatey požiadal Piláta, aby mu dovolil sňať Ježišovo telo, čo Pilát dovolil. Jozef kúpil aj plátno, do ktorého malo byť zavinuté mŕtve telo Ježiša (porov. Mk 15, 46). Sv. Ján v svojom evanjeliu píše, že po snatí tela sa k Jozefovi pridal aj Nikodém, ktorý „*priniesol asi sto libier zmesi myrhy s aloou. Vzali Ježišovo telo a zavinuli ho do plátna s voňavými olejmi, ako je u Židov zvykom pochovávať*“ (Jn 19, 39-40).

Podľa Giuseppeho Ricciottiho je vysoko pravdepodobné, že obom mužom pomáhali pri tomto posvätnom úkone aj zbožné ženy. Jednak v tom mali prax, jednak čas do zmrákania sa, a tým aj do začiatku soboty, neúprosne krátil, a preto bolo telo nutné pochovať, lebo tak kázal židovský zákon.

POHREBNÝ OBRAD

Pohreb skrvaveného tela si podľa židovskej tradície vyžadoval množstvo plátna a šatiek. Z úst a nosa umierajúceho Krista vytekalo množstvo krvi. Niektorý, kto stál pod krížom mu na tvár pritisol ľanovú šatku, ktorou sa podľa židovskej tradície utierala tvár umierajúceho. Táto šatka sa nazýva *sudarion*. Krvácanie bolo také silné, že sudarion bolo treba zložiť a ešte raz pritisnúť na tvár. Na tejto ľanovej šatke, ktorá má rozmery 855x525 mm, sa zachovalo mnoho škvŕn a tekutého séra. Od 8. storočia sa sudarion nachádza v oviedskej katedrále v Španielsku. Vedecké výskumy dokázali, že táto ľanová tkanina pochádza z 1. storočia.

Po snatí z kríža Ježišovo telo zavinuli najprv do viac ako štvormetrového plátna, nazývaného „sindon“, a to tak, aby sa podľa židovskej tradície nedotýkali tela holými rukami a aby nebola rozliata žiadna krv. Sindon je tá látka, ktorú zaobstaral Jozef z Arimatey.

Aby sa mŕtvemu neotvárali ústa, na ich previazanie sa používala šatka *pathil*.

Napokon Kristovo telo zavinuli do plátna a previazali do kríža širokými plátennými pásmi, pričom ho zvnútra aj zvonka natierali množstvom oleja a voňaviek. Až takto celkom zabalené a ako

kukla obviazané Ježišovo telo uložili do hrobu. V hrobe potom na Kristovu hlavu položili drahocennú šatku z bisioru.

Hrobka, do ktorej uložili Ježišovo telo mala obvyklý vzhľad židovských hrobiek. Mala predsieň a vlastný hrob s výklenkom pre mŕtvolu. Oba priestory spojoval stále otvorený priechod. Do predsieň sa zvonku vstupovalo vchodom, ktorý sa zatváral veľkým kruhovým kameňom, ktorý pripomínal mlynský kameň. Kto chcel vstúpiť do hrobu, musel kameň odkotúľať vpravo či vľavo, čo však išlo vďaka veľkej váhe kameňa ťažko. Kameň sa pohyboval v jarku, ktorý bol vydlabaný do skaly.

OČITÝ SVEDOK

Keďže pre nedostatok času bolo mŕtve telo Ježiša Krista pripravené do hrobu len narýchlo, „*ráno prvého dňa v týždni, ešte za tmy*“ (Jn 20, 1) išla Mária Magdaléna, sprevádzaná aj inými ženami, k hrobu, aby lepšie upravila mŕtve Ježišovo telo.

Správy štyroch evanjelistov o tom, že ženy našli Ježišov hrob prázdny, sú v podstate rovnaké, len v niektorých podrobnostiach sa líšia, lebo nie všetci svätopisci zachytili tie isté jednotlivosti. Nechajme však rozprávať sv. Jána, ktorý „*predbehol Petra a prišiel k hrobu prvý*“ (Jn 20, 4): „*Nahol sa a videl tam položené plachty; dnu však nevkráčil*“ (Jn 20, 5). Počkal na Šimona Petra. Peter vošiel do hrobu a „*videl tam položené plachty aj šatku, ktorú mal Ježiš na hlavu. Lenže tá nebola pri plachtách, lež osobitne zvinutá na inom mieste*“ (Jn 20, 6-7). Až vtedy vošiel do hrobu sv. Ján a videl to isté, čo Šimon Peter (porov. Jn 20, 8).

Sv. Ján použil pri slovese vidieť slovo *eiden*, čo znamená „*videl a uveril*“, čím Ján chcel zdôrazniť, že ten, čo vidí, aj rozumie, lebo keď videl tvar neporušených plachiet, bolo mu jasné, že Ježišovo telo preniklo tajomným spôsobom cez plachty a teda musel vstať z mŕtvych.

ŠTYRI KUSY LÁTKY

Sv. Ján, ako očitý svedok, v svojom

Rukopis *Prayovho kódexu* (12.stor.)

opise lokalizoval plachty v prázdnom hrobe. Tento opis je zároveň aj dôkaz, že Kristovo telo nebolo ukradnuté. Ak by ho totiž niekto ukradol, ako sa Mária Magdaléna domnievala, nebol by dôvod zbaviť telo obväzov z plachiet, či dokonca ešte aj starostlivo zvinúť šatku, ktorú mal Ježiš na hlavu a odložiť ju bokom.

V akom stave videli plachty Šimon Peter a Ján?

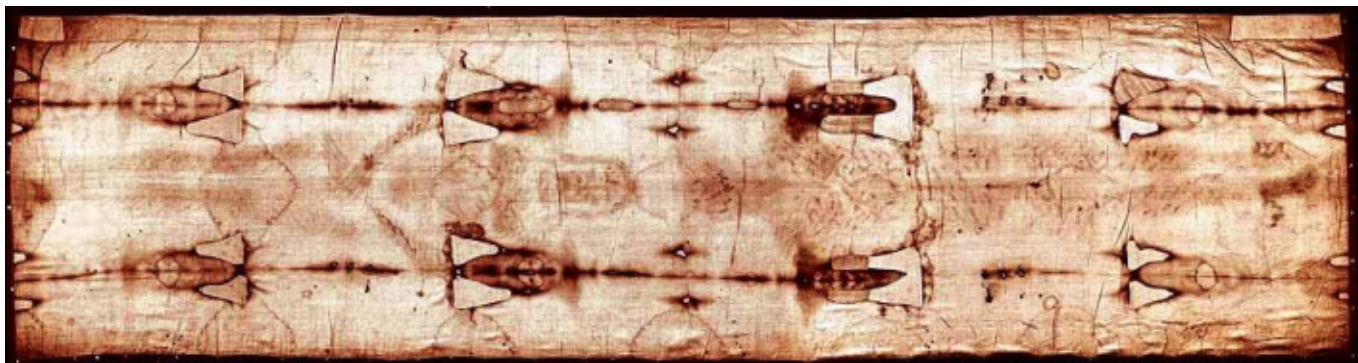
Pohrebné plachty, do ktorých bolo mŕtve Ježišovo telo zavinuté, po jeho zmŕtvychvstaní z neho úplne spadli a splasli, nakoľko po preniknutí zmŕtvychvstaleho tela zostali prázdne. Len na mieste hlavy si plachta zachovala svoj tvar, lebo toto miesto bolo silno nasiaknuté krvou a voňavými masťami a po vyschnutí stvrdlo ako kartón. Usudzuje sa, že na toto miesto položili šatku zo vzácneho bisioru ako znak vzácnosti.

Všetko nasvedčuje, že išlo o štyri kusy látok: sindon na zavinutie tela, pathil na podviazanie úst, šatka z bisioru, ktorá sa dala na zabalenú Kristovu hlavu až v hrobe a tzv. posmrtná maska.

Osudy „Kristových“ látok boli rôzne. Najznámejšia látka je sindon, ktorú celý svet pozná pod názvom Turínske plátno. Látka z bisioru sa nachádza v kapucínskom chráme v talianskom mestečku Manoppello. Pathil sa uchováva v Charose na juhu Francúzska. Sudarion, tzv. posmrtná šatka, je v Oviède; podľa niektorých od 8. storočia, určite však najneskôr od roku 1075.

PAVOL PRIKRYL

Rubáš Muža bolesti

Turínske plátno. Podľa veľkého množstva veriacich, ale aj mnohých vedcov, nám tu Syn človeka predstavuje svoje doráňané telo a svoju preliatu krv tak presvedčivo, že by sme mohli vložiť prsty do rán po klincoch a ruku do jeho boku.

Ako sa dostalo plátno do Turína, nie je síce od prvých storočí celkom presne zdokumentované, ale dnes po mnohých vedeckých skúmaníach vieme, že v Turínskom plátne bol zavinutý mŕtvy človek, ktorý žil v čase Ježiša Krista.

Z KALVÁRIE DO TURÍNA

Podľa legendy bolo plátno, do ktorého zavinuli mŕtve telo Ježiša Krista, čoskoro po Ježišovej smrti premiestnené z Jeruzalema do Edessy (dnešné turecké mesto Urfa). Keď sa Edessa v roku 943 ocitla v rukách Arabov, tamojší obyvatelia im vzácné plátno venovali z vďaky, že mesto nezničili. Arabi si Kristovo plátno veľmi ctili; nazvali ho *mandylion*. Pod týmto názvom sa dostalo do Konštantínopolu, kde ho 15. augusta 944 slávnostne vystavili v chráme Hagia Sofia. Počas štvrtej križiackej výpravy bol v roku 1204 Konštantínopol dobytý, plátno sa dostalo do Francúzska. V roku 1353 sa objavilo vo francúzskom meste Lirey neďaleko Paríža a odvtedy je jeho pohyb známy a známe sú aj miesta, kde sa nachádzalo. V roku 1532 sa plátno takmer zničilo pri požiari vo francúzskom Chambéry. Stoppy po požiari sú na plátne viditeľné dodnes. Od roku 1578 sa plátno nachádza v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Turíne.

TELO MUŽA

Turínske plátno, po taliansky *Sacra Sindone* (*sindón* po grécky rubáš), má rozmery 4,36 × 1,1 m a váži 2,5 kg. Je utkané z ľanovej priadze dob-

rej kvality a nepatrnej prímеси bavlny. Tento spôsob tkania bol rozšírený na prelome letopočtu v Malej Ázii.

Na plátne sa nachádzajú nevysvetliteľné odtlačky a škvrny. Obojstranné škvrny na plachte (spred i zozadu) pripomínajú odtlačok tváre a tela mŕtveho muža s ranami po bičovaní a na rukách a nohách s ranami po ukrižovaní. Charakteristika a umiestnenie rán zodpovedá opisom z evanjelií.

Obraz na plátne je anatomicky perfektný. Podľa neskorších výskumov je to telo dospelého muža s bradou a fúzmi, s vlasmi po pleciah. Jeho vek odhadujú autori posudkov na 35–40 rokov. Muž bol vysoký 175–180 cm, vážil 75–81 kg a mal dobre vyvinuté svalstvo. Jeho smrť nastala niekoľko hodín pred uložením do plátne. Telo bolo položené v dĺžke na jednu polovicu plátne a druhá polovica bola naň preložená ponad hlavu. S plátnom bolo telo v kontakte niekoľko hodín, ale nie viac ako 3 dni. Sú totiž prítomné kvapôčky posmrtného séra, ale nebaďať žiadne príznaky rozkladu. Evidentné sú rany na zápästiach a nohách (ako po klincoch) a rany na tele po bičovaní.

Obraz dobre vidieť asi z piatich metrov. Zo vzdialenosti menšej ako meter sa už nedá rozlíšiť od pozadia, rozplýva sa.

Môžeme sa len na základe tohto domnievať, že to bol Kristus?

VEDECKÉ TÍMY

Vedecké skúmanie autenticity Turínskeho plátne má len niečo vyše sto rokov. Rozhodujúci bol v tomto smere vynález fotografie. Secondo Pia po prvý raz odfotoval Turínske plátno 25. mája 1898. Po vyvolaní fotografickej dosky „*div nezamdlel od dojatia*“, keď v negatíve zbadal jasnú podobu mužskej tváre, ktorá pri pozorovaní plátne voľným okom nebola viditeľná.

Možno povedať, že to bol začiatok vedeckých výskumov Turínskeho plátne, ktoré vyvrcholili v 20. storočí. V roku 1978 sa štyridsiatim vedcom z USA a z Talianska podarilo zrealizovať projekt STURP (Shroud of Turin Research Project), ktorý bol prvým vedeckým organizovaným podujatím na priamy výskum Turínskeho plátne. Väčšina z nich boli protestanti, traja boli židia, šiesti agnostici a iba štyria katolíci. Vedúcim tímu bol americký fyzik John Jackson.

V roku 1988 tri laboratória (v Oxforde, Zürichu a Tucsoni) nezávisle od seba uhlíkovou metódou C14 testovali vek plátne. Podľa týchto meraní plátno pochádza z rokov 1260–1390, čo viedlo k domnienke, že relikvia je stredovekým podvodom.

Prakticky už o rok, v roku 1989, sa ukázali prvé nedostatky a nepresnosti

Snímka: wiki

výskumov z roku 1988. Vedci z troch spomínaných laboratórií totiž nebrali do úvahy požiar, ktorý v roku 1532 v Chambéry plátno poškodil až tak, že striebro zo skrinky vypáľilo doň diery a vysokou teplotou sa preto zvýšil v plátne obsah uhlíka C14. To spôsobilo chybu v určení dátumu vzniku plátna a určilo jeho časovú lokalizáciu do stredoveku.

V roku 2000 ďalší vedecký výskum potvrdil, že textília bola v stredoveku opravovaná najmä na okrajoch, odkiaľ pochádzali vzorky troch laboratórií z roku 1988. Reštaurátori vyjadrili pochybnosti o materiáli, ktorí si vybrali vedci na výskum v roku 1988. Plátno okrem toho bolo uložené v striebornej dóze a dlhodobý styk s kovom mohol ovplyvniť pomer uhlíka 14C/12C a tým aj správnosť merania.

O najnovších výsledkoch výskumov sme písali vo VOX-e č. 5/2014.

Výskumy Turínskeho plátna stále pokračujú. Do komunity svetových sinológov, t. j. expertov na Turínske plátno sa zaradil aj slovenský umelec, akademický maliar Stano Dusík, ktorý žije v talianskej Florencii. Je to nielen jediný Slovák, ale aj umelec, ktorý riadnym členom tímu na skúmanie Turínskeho plátna.

ČO ZISTILI VEDCI

Už vedecký výskum v roku 1978 priniesol zaujímavé výsledky. Vedci vtedy všestranne skúmali Turínske plátno približne 120 hodín. Medziiným ho fotografovali na priamom umelom svetle aj cez clonu, urobili fotografie pri ultrafialovom aj infračervenom svetle, röntgenovali ho, vyhotovili rádiografické aj spektroskopické snímky. Použili aj digitálne fotografie, ako aj makro a mikrofotografiu.

Tento výskum potvrdil, že na Turínskom plátne je mužská krv skupiny AB. Ide o veľmi vzácnu krvnú skupinu, má ju približne 3% populácie. Telo muža bolo stuhnuté, s hrudníkom extrémne napnutým na nádychnutie, so zdvihnutým nadbruším a vpadnutým podbruším, čo je typické pri zavesení za ruky. K tomu možno pridať charakteristické rany na zápästiach a stopy cícerv po stekani krvi z rozpätých ramien v smere gravitácie. Poloha chodidiel a rany na nich svedčia o tom, že nohy boli pribité jedným klincom, a to s ľavou nohou preloženou cez pravú. Rany spôsobené ukrižovaním vedú cez zápästia.

Pri ultrafialovom svetle na plátne vidno mnoho rán po bičovaní, ktoré voľným okom nevidno. Presný počet

rán po bičovaní sa nedá určiť, lebo niektoré splyývajú a niektoré sú nezreteľné. Môže ich byť 80 až 120.

Na pravej strane, medzi piatym a šiestym rebrom je stopa po oválnom otvorení veľkom 4,4 x 1,1 cm. Spôsobený bol zrejme kopijou. (Niektoré dodnes zachované kusy rímskej výzbroje, tzv. lancea, majú prierez takej istej veľkosti). Všetci lekári, ktorí plátno skúmali, sa zhodujú v tom, že ide o posmrtnú ranu, súdiac podľa relatívne malého množstva krvi, jej tmavšieho sfarbenia, väčšej viskozity a veľkého množstva posmrtného séra.

NIE JE TO DIELO UMELECA

Turínske plátno zavádza celkom odlišný pojem priestoru, ktorý žiaden maliar nemohol objaviť. Je to proti prírodným zákonom. Doteraz sa ešte nenašlo uspokojivé vysvetlenie, ako obraz vznikol. Štetec zrejme použitý nebol, lebo obraz je viacrozmerový. Veriť, že je možné umele vytvoriť takýto obraz v stredovekých podmienkach, by vyžadovalo oveľa väčšmi veriť v zázračné schopnosti umelca. Obraz používa pojem priestoru, ktorý žiaden stredoveký, ani novoveký umelec neovláda. To sa dá dosiahnuť iba pomocou počítača. Za čias Krista a ani v 14. storočí však počítače neboli. Toto je jediný trojrozmerný obraz na plátne. Nikde inde na svete sa už taký nenachádza.

Vedci sa zhodli v tom, že podobizeň na plátne určite nie je namalovaná. Na plátne zostal fotografický trojrozmerný negatív prednej a zadnej časti tela, ale početné stopy krvi skupiny AB sú v pozitíve. Obraz je anatomicky perfektný a prostriedkami súčasnej vedy sa nedá vytvoriť. Nachádza sa len na povrchu tkaniny. Vznikol v dôsledku okysličenia vonkajších vlákien ľanu. Znížená intenzita okysličenia vlákien prispela k vzniku trojrozmerného podobizne.

Obraz na Turínskom plátne je celkom na povrchu vlákien. Tieto vytvárajú obraz, ktorý vznikol v dôsledku

oxidácie veľmi tenkej vrstvy, ktorá má hrúbku 180 – 600 nanometrov, čiže je tenšia než baktéria (nanometer = 10⁻⁶ mm). Pre porovnanie: priemer ľudského vlasu je stotisíc nanometrov.

Farba sa nedá

nijako odstrániť, ani s pomocou chemikálií. Je odolná aj voči účinku slnečných lúčov. Pod krvnými zrazeninami sa obraz nevytvoril. Všade, kde sú krvavé škvrny, povrch vlákien, ktoré tvoria obraz, nie je sfarbený.

Obraz má priesvitno žltú farbu. Nenašli sa na ňom stopy po farbe ani po nijakom farbive. Podobizeň vznikla na plátne, do ktorého bolo zavinené telo, a aj napriek tomu je jej obraz, vo fotografickom negatíve, dokonale plochý. Vôbec sa nezdeformoval a v súlade s optickými zákonmi je to rovnobežný odraz. Veda nedokáže dostatočne vysvetliť mechanizmus prenosu podobizne z tela na plátno. Americký vedec J. Jackson preto napísal: „Na základe fyzikálnochemických procesov, ktoré dnes poznáme, môžeme tvrdiť, že podobizeň na plátne nemala ako vzniknúť. No existuje napriek tomu, že nedokážeme vysvetliť proces jej vzniku.“

Či bolo v plátne zabalené telo Ježiša je pre mnohých stále otáznou. O mnohom však vypovedajú akési veľmi zle čitateľné nápisy na plátne, ktoré prvý raz objavili farmaceut Piero Ugolotti a kňaz Aldo Marastoni v roku 1978. Písmená rozpoznala v roku 1995 Francúzka Anne Laure-Courageová. V roku 1997 nápisy skúmali Grégoire Kaplan, Marcel Alonso a André Marion z Parížskeho ústavu pre optiku a rozlúštili niekoľko slov napísaných zmesou latinčiny, hebrejčiny a gréčtiny. Vedci sa domnievajú, že autor nápisov je úradník, ktorý text napísal na sprievodnú listinu, ktorá pomohla identifikovať zabalené telo, pričom atrament z nej presiakol do plátna. Najzreteľnejší nápis „INNECE“ (je na plátne viac ráz) je zrejme skratka alebo zvyšok výrazu „IN NECEM IBIS“ (trest smrti). Ďalej bolo rozlúštené slovo „PEZU“ (vykonaný), „(I)HSOY“ (Ježiš), „NAZARENUS“ (Nazaretský), „(O)PSKIA“ (tieň tváre) a „TIBERIUS CÉSAR“ (cisár Tiberius).

Spracoval Pavol Prikryl

Sv. páter Pio: Il Volto santo! Svätá tvár! V Manoppelle je najväčší zázrak, aký máme!

Snímka: www.voltosanto.it

Svätá tvár

Už niekoľko desiatok rokov mnoho vedcov všestranne skúma tajomstvo relikvie Kristovej tváre z Manoppella. Ich výsledky potvrdzujú, že obraz vznikol vedecky nevysvetliteľným spôsobom. Istotne nebol namaľovaný ľudskou rukou, podobne ako obraz Kristovho tela na Turínskom plátne.

noppelle. Keď v 20. rokoch 17. storočia prišli do Manoppella kapucíni a postavili tam kostol, v roku 1638 im podľa notárskej zápisnice Antonio de Fabritiis daroval šatku.

Keďže okraje šatky boli už vekom rozfranforované, páter Clemente de Castelvecchio ich

šatka z Manoppella a zároveň ohňovzdorný ako azbest. Nijaký človek nie je schopný na takýto druh materiálu čokoľvek namaľovať, a zvlášť nie taký perfektný obraz. Paul Badde zdôrazňuje, že „v pravej zrenici oka je dúhovka výrazne posunutá nahor, čo by nebolo možné na fotografii“.

Najnovšie výskumné techniky, použité aj pri skúmaní Turínskeho plátna, sa použili i pri skúmaní šatky z Manoppella. Výsledky všetkých týchto expertíz jednoznačne dokazujú, že súčasná veda nie je schopná zistiť, ako obraz vznikol, ani odkiaľ pochádzajú tajomné farby, ktoré spôsobili, že obraz Svätej tváre fascinuje svojou krásou a priam žiari živosťou. Farby sa vo svetle menia medzi hnedou, zlatistou, striebornou, bridlicovou, bronzovou a zlatou ako na krídlach motýľa a pri svetle dopadajúcom zozadu sa stáva materiál priehľadný ako sklo.

Manoppello je mestečko v talianskom regióne Abruzzo. Tu, v Chráme Svätej tváre, ktorý spravujú kapucíni, sa uchováva vzácna relikvia – šatka, na ktorej je podobizeň už zmŕtvychvstalého Krista. V Taliansku sa táto vzácna šatka nazýva *Volto Santo*, *Svätá tvár*, mnohí ju poznajú pod názvom *Veronikina šatka*.

nožnicami obstrihal a šatku umiestnenú medzi dvomi sklami dal zarámovat' do jednoduchého dreveného rámu. Dnes je v striebornom relikviári, ktorý je verejne vystavený na hlavnom oltári v manoppellskom kostole.

VZÁCNÁ TKANINA

Rozmery vzácnnej a záhadnej šatky sú 17,5 x 24 cm. Vedecké výskumy potvrdzujú, že obraz tváre z Manoppella nemohol byť namaľovaný človekom, teda je, ako hovorí tradícia, *acheiropoiotos* – nezhotovený ľudskou rukou.

Svätá tvár sa nám zachovala na vzácnnej antickej tkanine, z ktorej sa do našich čias zachovali len malé kúsky. Je to tzv. bisior, jemné plátno, tiež nazývané morský hodváb, najcennejšia tkanina v dávnejších čias. Z technického hľadiska nie je možné na túto tkaninu nič namaľovať, lebo je to veľmi tenký materiál – priemer vlákna je 120 mikrónov – je tenší ako nylon. Tkanina bola vyrobená z hodvábných vlákien, ktoré produkujú morské lastúry *Pinna nobilis*, vyrábané v antickej dobe. Dnes sa bisior vyrába len v malom množstve na ostrove San Antioco a z jednej morskej mušle sa dáju získať len 2 gramy vlákna.

Profesorka Vigová tvrdí, že len bisior môže byť priehľadný a zvláštny ako

NEVYSVETLITEĽNÉ

Profesori Danto, Vittore a Fanti z univerzity v Bologni pri svojich analýzach použili skener s vysokým rozlíšením a zistili, že vo vláknach skúmanej tkaniny nie sú zatečené nijaké farby a pri mikroskopickom zväčšení jasne vidieť, že na materiáli nie sú ani najmenšie stopy farieb. Všetky výskumy vylúčili akúkoľvek maliarsku techniku, lebo obrysy očí a úst sú také čisté, že ľudskou rukou ani žiadnou technikou nie

Snímky: net

Tvár z Turínskeho plátna (vľavo), tvár z Manoppella (v strede) a superpozícia oboch tvárí (vpravo)

je možné dosiahnuť tak čisté línie, len na mieste oka sa vlákna zdajú akoby prepálené pôsobením vysokej teploty.

Najudivujúcejšou vlastnosťou Tváre z Manoppella je priehľadnosť plátna a skutočnosť, že obraz je dokonale viditeľný z oboch strán. Nikto nevie určiť rub a líc šatky. Obraz mužskej tváre je úplne identický až na to, že raz je orientovaný napravo a raz naľavo. Keby bol obraz namaľovaný, musel by vykazovať určitý farebný rozdiel. Obraz bol pri výskumoch extrémne zväčšený, no aj tak nebolo možné zistiť čo i len najmenší rozdiel či odchýlku.

Veľkou záhadou je aj to, že tvár Ježiša Krista sa nachádza len na pozdĺžnych vláknach textílie, nie na priečnych. To dokazuje, že nenamaľovaný obraz nemohol byť ani utkaný. A nie je ani hologram, ktorý tak veľmi pripomína, keď naňho pozeráme pri svetle.

Ďalšou zvláštnosťou je premenlivosť obrazu, keď pri rôznom svetle nadobúda iný vzhľad. Spolu s meniacim sa osvetlením sa mení aj obraz, ako keby žil. Navyše, šatka je taká priehľadná, že sa dá spoza nej čítať akýkoľvek text, okrem toho ak sa na obraz zasvieti silným svetlom tvár sa úplne rozplynie. Vedcov však prekvapili aj výsledky ožarovania obrazu tzv. Woodovým svetlom, používaným historikmi umenia pri analýze jednotlivých vrstiev farieb na obrazoch. Zatiaľ čo ožiarenie vyvolalo výrazné farebné reakcie pri dopade na strieborný relikviár a na drevený rám, cez šatku však prechádzalo bez akejkoľvek reakcie.

V jasnom svetle vidno trojrozmernú tvár na šatke. Lekári tvrdia, že zo

vzhľadu zreníc na tkanine vyplýva, že tento človek mal krvácanie do mozgu a jeho chrup je typický pre ľudí žijúcich v dobe Krista v Palestíne.

Obraz tváre vykazuje veľa nevysvetliteľných javov, ktoré svedčia o tom, že veda stojí pred veľkým tajomstvom. Šatka má vo svetle žiaroviek medovo-žltú farbu a vyzerá presne tak, ako ju videla mystička Gertrúda z Halftý v 13. storočí vo videní ako Veronikinu šatku. Ľudia, ktorí sa osobne pozerali na túto vzácnu relikviu v kapucínskom chráme tiež zistili, že tvár mení výraz podľa toho z akej strany a z akého uhla sa na ňu pozerá.

Svätá tvár je tak dokonale farebne vyobrazená, že doposiaľ sa nepodarilo vyrobiť ani jej dokonalú imitáciu, pretože nikto nepozná farby, ktoré by boli schopné vyvolať rovnaký efekt. Táto relikvia je doslova fenomén.

POROVNANIE S TURÍNSKYM PLÁTNOM

V desiatom zväzku súkromných zjavení mystičky Márie Valtorty nachádzame 22. februára 1942 napísané nasledovné slová, ktoré jej povedal Ježiš: „*Veronikina šatka je impulzom pre vaše skeptické duše. Vy racionalisti, chladní, so slabou vierou, ktorí robíte bezduché výskumy, porovnajte výraz tváre na šatke s výrazom tváre na Turínskom plátne. Tá prvá je tvár žijúceho, tá druhá mŕtveho. Avšak dĺžka, šírka, telesné črty, podoba, charakteristika tváre sú také isté. Položte na seba tie dva obrazy a uvidíte, že sa zhodujú. To som Ja. Túžim vám pripomenúť, kým som bol a kým som sa stal z lásky k vám. Aby ste sa nestratili a ne-*

stali sa slepými, musia vám postačiť tie dva obrazy a majú vás priviesť k láske a k návratu k Bohu.“ (Mária Valtorta: *L' Evangelo come mi e stato rivelato*, s. 414)

Prirodzene, že aj vedcom prišlo na um preskúmať možnú podobnosť manoppellskej šatky so slávnou Sindone z Turína. Mnohoročné výskumy iniciované rehoľníčkou-karmelitánkou Blandinou Paschalis Schlömer, špecialistkou na ikony, zaujali aj iných vedcov a výsledok ich výskumov bol prekvapujúci: Mŕtva tvár z Turínskeho plátna a živá tvár z Manoppella patria tej istej osobe!

„*Zistila som, že dĺžka a šírka majú rovnaké rozmery. Morfológický index majú oba obrazy zhodný. Zamerala som sa na podliatiny, na modriny a rany na čele, na nose, na zrazeniny krvi v hlbokých vrstvách kože a zistila som, že majú rovnakú pozíciu ako na Sindone tak aj na šatke z Manoppella. Zhotovila som diapozitívy oboch obrazov, položila ich na seba a zistila som, že sa dokonale zhodujú,*“ hovorí sestra Blandina.

Prekrytie (superpozícia) fólie s obrazom tváre z Manoppella na tvár z Turínskeho plátna je graficko-matematickým dôkazom toho, že máme do činenia s tým istým človekom. Z vedeckého hľadiska niet pochybností, že obidve tváre sú štruktúrou i rozmermi na 100 % rovnaké. Zhodnosť je taká výnimočná, že treba hovoriť o matematickom dôkaze.

Výskumy rehoľníčky potvrdili aj páter Heinrich Pfeiffer, jezuita a profesor dejín kresťanského umenia na Gregoriánskej univerzite v Ríme, a profe-

» »

sor P. Andreas Resch, redemptorista, ktorý má za sebou veľkú kariéru vedca a univerzitného profesora.

JE TO ZMŔTVYCHVSTALÝ!

Podobizne tváří z Turína a z Manoppella sa presne zhodujú. Rozdiel je len v tom, že na obraze z Manoppella nie je vidieť nijaké rany na čele ani krvácanie, ale na rovnakých miestach ako na Turínskom plátne je možné zistiť krvné zrazeniny. Táto okolnosť vedie bádateľov k názoru, že obraz predstavuje Kristovu tvár v okamihu zmŕtvychvstania, ako to dokazuje sestra Blandina: „Rysy tváre sú extrémne jemné, svetlé a transparentné tak, ako si

predstavujeme oslávené Kristovo telo.“

Je veľmi pravdepodobné, že vo chvíli zmŕtvychvstania nastalo tajomné žiarenie, ktoré spôsobilo, že na tenučkej šatke z bisioru, ktorá bola položená na Ježišovej hlave, zostal zaznamenaný obraz jeho tváre. Vedci pripúšťajú, že ten istý druh energie zanechal obraz prednej a zadnej časti mŕtveho tela na Turínskom plátne, a to v momente, keď sa začínal proces jeho oslávenia.

Naopak, na šatke z Manoppella zostal zachytený výraz tváre už žijúceho Ježiša, ale ešte pred zakončením procesu jeho oslávenia, keďže na tvári vidieť stopy rán a opuchov.

Nech to bolo akokoľvek, v každom prípade je manoppellská šatka ešte záhadnejšia ako známejšia náboženská relikvia Turínske plátno.

Zdá sa, že sám vtelený Boh nám zanechal dva ohromujúce obrazy svojej božskej tváre. Keď vidíme tvár z Manoppella prvý raz, môže sa nám zdať, že nie je taká pekná, ako by sme očakávali. Treba si však uvedomiť, že je to tvár Ježiša vstávajúceho z mŕtvych, teda ešte nie v plnosti oslávenia. Krása zmŕtvychvstalého Ježiša nekonečne prevyšuje všetky naše predstavy. Budeme ho môcť vidieť a v plnosti sa s ním tešiť až v nebi.

PAVOL PRIKRYL

Po Eucharistii je to najväčší dar

Jezuita P. HEINRICH PFEIFFER, dnes už emeritný profesor dejín kresťanského umenia na Gregoriánskej univerzite v Ríme, sa dlhé roky intenzívne venoval výskumu Svätej tváre z Manoppella. Pred časom poskytol Rádiu Vatikán krátky rozhovor.

Aký je náboženský zmysel Svätej tváre?

Ak ide o pravý Krista, potom to celá naša teológia musí vziať v úvahy a môže to byť revolučný čin.

Prečo?

Pretože je to obraz, ktorý je oveľa viac než Písmo sväté; obraz pravého portrétu, ktorý nám Písmo sväté nemôže dať. Bolo by to potvrdenie Božieho Vtelenia a Vtelenie je niečo individuálne. Nie obecné, ako si myslia skoro všetci teológovia. Je to vzťah s individuálnou osobou. A ak máme ukázať svoju identitu, je vždy potrebná tvár, aj dnes.

Ale verí sa predsa v Ježišovo Slovo, v to, čo povedal, a nie v Tvár! Svätý Pavol nevidel Ježišovu tvár, a predsa je veľkým veriacim, veľkým kresťanom. Prečo je Tvár podľa vás tak dôležitá?

Pretože poskytuje priamy kontakt. Slovo nikdy nedá priamy kontakt. Slovo musí byť hlboko vnútorné, prevnútorené, a bez obrazu je slovo vždy nedokonalé.

Aj napriek tomu však mnohí farizeji hoci Ježiša videli, neuverili. Vidieť Ježiša nič neznamená, ale veriť v Ježišovo Slovo znamená všetko. Nie je to tak?

Nemyslím si to, pretože obidve veci sú dôležité. Či si už vytvoríme svoj obraz alebo nie, obraz je vždy nevyhnutný. Nemôžem veriť len v abstraktné slovo. A ja mám obraz, pravý obraz, a v tomto bodr musím zmeniť svoj vnútorný postoj.

Svätá tvár z Manoppella je teda nejaká Ježišova „fotografia“?

Snímka: LUISS

Skoro by sa to tak dalo definovať, ale je niečím viac než fotografia. Je to vlastne sebazobrazenie, akýsi autoportrét Krista.

Mŕtveho Krista? Prečo? Hovorí sa predsa, že Veronika položila šatku na Ježišovu hlavu v hrobe. Či nie?

Nie, nie je to obraz mŕtveho Krista, pretože na teba hľadí a vidíš aj jeho pootvorená ústa, je živý, akoby dýchal, akoby hľadel na Otca. A toto je tiež veľmi dôležité: keď intuitívne pochopíš, že toto je najväčší dar, ktorý Kristus zanechal ľudstvu s výnimkou Eucharistie, ale ktorý ľudstvo nie je schopné vidieť, pretože nemá čisté oči. Potom možno povedať len jedno: dívaj sa, rozjímaj, dívaj sa skrz túto šatku a ucítiš, či je naozaj božského pôvodu či nie.

Nakoniec vari môžeme povedať ešte pár slov o vzťahu medzi Tvárou Krista z Manoppella a Turínskym plátom. Sú obrazy si podobné, alebo sa líšia? Ako spolu vlastne súvisia?

To podrobne študovala karmelitánska sestra Blandina Pascalis. To ona ma zoznámila s Manoppellom. Keď sa položila na seba fotografie dvoch obrazov vo veľkosti 1:1, a to môže a má urobiť každý, kto chce vidieť, či sa kryjú, možno uvidieť, že sa kryjú úplne dokonale. Vzniká tak jediný obraz, ktorý je zároveň trojaký: obraz Sindone a dalo by sa skoro povedať „ako Otec“, obraz z Manoppella „ako Syn“ a jediný obraz, ktorý vznikne spojením obidvoch, ktorý je „ako Duch Svätý“. Presne ako v teológii Trojice.

-red-/RV

Z biblického hľadiska je najnáboženskejšie slovo sloveso *byť*, a nie podstatné meno *Boh*

Bol Zelený štvrtok v utorok?

Keď v rokoch 1947-1958 objavili v jaskyniach pri Mŕtvom mori spisy, ktoré nazývame *Kumránske zvitky*, stali sa predmetom štúdia najvýznamnejších vedeckých kapacít. Zvitky sú esénkeho pôvodu a umožňujú nám spoznať život náboženskej komunity z okolia Kumránu. Dôsledky výskumov vnášajú aj nové svetlo do chronológie Veľkého týždňa.

Časť fresky *Posledná večera* v Kostole sv. Bartolomeja a Gotharda v Branciu

Na základe výskumov Kumránskych zvitkov a Damasckých spisov sa vedci zhodli v názore, že nemalá časť Židov sa riadila osobitným kalendárom. Náboženské sviatky slávil v inom čase ako ostatní Židia, a tak sa od nich odlišovali aj v praxi liturgického života.

DVA KALENDÁRE

Pre určenie presnej chronológie Veľkého týždňa z toho vyplýva významná skutočnosť: za čias Ježiša Krista existovali v židovskom národe dva liturgické kalendáre.

Prvý kalendár bol slnečný a držali sa ho náboženské komunity oddané starobylej tradícii. Mal dvanásť mesiacov po tridsať dní, pričom každý rok sa začínal stredou a na stredú aj pripadala Veľká noc.

Druhý, novší kalendár, bol úradný. Bol to lunárny kalendár a Židia ho prijali od susedných národov. Podľa tohto kalendára Veľká noc pripadala vždy na sobotu.

Ak chceme určiť chronológiu Veľkého týždňa, musíme si uvedomiť, že evanjeliá synoptikov (Matúš, Marek, Lukáš) sa sprvu hlásali ústne a že súčasníci synoptikov dobre vedeli o existencii dvoch liturgických kalendárov. V tomto židovskom či židovsko-kresťanskom prostredí pred dobytím Jeruzalema v 72. roku po Kristovi znamenala Veľká noc, ktorú slávil Kristus, Veľkú noc podľa starobylého slnečného kalendára.

Evanjelium podľa Jána vzniklo až

neskôr – dvadsať až tridsať rokov po diaspóre. Podľa neho „Kristova“ Veľká noc pripadla na 15. deň mesiaca nisan podľa lunárneho kalendára.

SPOČIATKU UTOROK

Určiť presnú chronológiu Veľkého týždňa nám pomôžu aj najstaršie kresťanské spisy *Didaché* a *Didaskalia*. Podľa *Didaché*, ktoré pochádza z konca 1. storočia po Kristovi, sa treba postiť každú stredú a piatok. Prečo práve v stredú a v piatok nám objasňuje *Didaskalia*, ktorá vznikla koncom 2. alebo začiatkom tretieho storočia po Kristovi. V tomto spise sa píše: „*Budete sa postiť za Židov v stredu (...), lebo v stredu (...) ma zatkli. Noc, ktorá nasleduje po utoroku, patrí strede. V utorok večer som s vami jedol veľkonočného baránka a v noci ma zajali. Aj v piatok sa za nich postite, lebo toho dňa ma ukrižovali.*“

Tu si načím uvedomiť, že podľa židovského chápania utorok večer zodpovedá začiatku stredy, keďže u Židov sa každý deň začínal večerom po západe slnka, čo platí dodnes.

Ak porovnáme výsledky výskumov Kumránskych zvitkov s *Didaché* a *Didaskaliou*, vychádza nám, že Posledná večera sa konala v utorok večer.

Je veľa raných kresťanských autorov (sv. Irenej, sv. Justín, Apollinaris Hierapolský...), ktorí píšú, že Posledná večera sa konala v utorok večer. Ústup od tejto tradície a datovanie Poslednej večere na štvrtok večer nastal s najväčšou pravdepodobnosťou

v polovici 4. storočia po Kristovi, lebo sv. Epifanios Cyperský, ktorý sa narodil pravdepodobne v roku 315, pokladal za veľmi dôležité uviesť, že Kristus určite nejedol veľkonočného baránka vo štvrtok, ale v utorok. Napísal to preto, lebo v tom čase si už mnohí mysleli, že Posledná večera sa konala vo štvrtok. Sv. Epifanios tak chcel súčasníkov upozorniť na chybné datovanie Poslednej večere.

PROBLÉM DVOCH SVITANÍ

Tieto výsledky v ničom neprotirečia evanjeliám, ktoré neuvádzajú nijaké presné datovanie, ale práve naopak – umožňujú zosúladiť časový problém Ježišovho vylúču.

Po zatknutí Ježiša v Getsemanskej záhrade ho ešte v tú istú noc „priviedli najskôr k Annášovi“ (Jn 18,13), odkiaľ ho „Annáš zviazaného poslal k veľkňazovi Kajfášovi“ (Jn 18,24). Potom, „keď sa rozodnilo, zišli sa starší ľudu, veľkňazi a zákonníci, priviedli ho pred svoju radu“ (Lk 22,66). V *Evanjeliu podľa Matúša* však čítame: „Keď sa rozodnilo, veľkňazi a starší ľudu sa uzniesli, že Ježiša vydajú na smrť. Preto ho spútaného odvedli a odovzdali vladárovi Pilátovi“ (Mt 27,1-2; porov. Mk 15,1). Toto sa však udialo po vylúchu pred veľradou (porov. Mt 26, 57-68).

Tieto, na prvý pohľad protirečivé nejasnosti o dvoch svitaní, ktoré spomína Lukáš (privedenie pred radu) a Matúš (privedenie pred Piláta) odstraňuje presné datovanie Posled-

nej večere.

Téza francúzskej historičky Annie Jaubertovej, ktorá datuje Poslednú večeru na utorok večer, sa opiera o evanjeliá, ranokresťanské spisy, výskumy *Kumránskych zvitkov* a o nariadenia *Mišny* (písomná podoba farizejského práva, ktorá vznikla na konci 2. storočia). Umožňuje dať rozličným udalostiam spojeným s Kristovým utrpením prijateľný a rozumný časový rozmer.

CHRONOLÓGIA VEĽKÉHO TÝŽDŇA

Ak by Posledná večera bola vo štvrtok večer, vynára sa tu otázka, ako mohli Ježiša v priebehu jednej noci a dopoludnia zatknúť, podrobiť výsluchu pred Annášom, neskôr pred Kajfášom, odviesť k Pilátovi, potom k Herodesovi, opäť poslať k Pilátovi, medzi tým ho vystaviť urážlivým scénam a bitkám, aby napokon po bičovaní vyniesol na Golgotu kríž, a tam bol popravený.

Ježišovo zatknutie v noci z utorka na stredu, to znamená datovanie Poslednej večere na utorok večer, však dáva všetkým udalostiam rozumný časový priebeh.

Utorok večer

Po Poslednej večeri a po modlitbe v Getsemanskej záhrade zatkli Ježiša (Porov. Mt 26, 47-56; Mk 14, 43-52; Lk 22, 47-53) a odvieďli k Annášovi (Jn 18, 12-13). Ešte v tú istú noc ho odvieďli ku Kajfášovi (Jn 18, 24).

Streda

Ráno Krista predviedli pred veľradu, kde sa konala prvá časť procesu (porov. Mt 26, 59; Mk 14, 53; Lk 22, 66). Po tomto procese Ježiša bili a vy-

Večeradlo v Jeruzaleme

smievali sa mu (porov. Mt 26, 67-68).

Štvrtok

Ráno Krista uznali vinným a hodného trestu smrti, preto ho vydali Pilátovi (porov. Mt 27, 1-2; Mk 15, 1; Jn 18, 28), ktorý ho po prvom výsluchu (porov. Mt 27, 11-14; Mk 15, 2-5; Lk 23, 2-5; Jn 18, 29-38) poslal k Herodesovi (porov. Lk 23, 7). Herodes po neúspešnom výsluchu nechal Krista zosmiešniť a poslal ho späť k Pilátovi (porov. Lk 23, 8-11).

Piatok

V piatkové ráno Krista vypočúval

PAVOL PRIKRYL

Pilát, ktorý ho na základe nástojčivej žiadosti ľudu odsúdil na smrť na kríži (porov. Mt 27, 15-26; Mk 15, 6-15; Lk 23, 13-25; Jn 18, 28 – 19, 16), na ktorom ešte v ten istý deň Kristus umrel.

VIERA NA TOM NESTOJÍ

Proti tejto chronológii Veľkého týždňa sa postavili autori, ktorí však svoje tvrdenia zakladajú na spochybňovaní historicity evanjelií ale si ich upravujú „na svoj obraz a podobu“, čo je však od seriózneho vedeckého výskumu na hony vzdialené.

V každom prípade si treba uvedomiť jednu dôležitú skutočnosť: naša viera v Ježiša Krista nespočíva na presnom datovaní Poslednej večere; to len napomáha historickým dôkazom o autenticite Pána Ježiša. Výskum o určení presného dňa Poslednej večere hovorí „len“ o tom, že „a Biblia má predsa pravdu“...

Deň zmierenia

Ľudový názov *Zelený štvrtok* bol prevzatý z germánskeho bohoslužobného názvoslovía (*greinen* – nariekať; *Grundonnerstag*). V starej Cirkvi sa totiž v tento deň konalo zmierenie kajúcnikov. Biskup ich rozhrešil a prijal do spoločenstva veriacich. Bol to deň vzrušujúceho, ľútostivého, ale aj radosného plaču, keď sa verejní hriešnici po dlhšom pokání (mohlo trvať i niekoľko rokov) mohli zúčastniť na sviatostiach Cirkvi.

Možno však pripustiť, že názov *Zelený štvrtok* má aj v terajšom slovnom znení svoje oprávnenie, azda vplyvom bohoslužobných výkladov. Poukázal by na to aj latinský názov *Dies viridium*, čiže deň zelených ratolestí, spojovaný s obradom zmierenia. Verejní hriešnici sa podobali suchým ratolestiam, ktoré sa dnes pokáním a rozhrešením zazelenali na strome Cirkvi. Zelená je farba nádeje a i prijatým kajúcnikom sa zazelenala k lepšiemu životu s Bohom. Aj zvyk používať v tento deň k požívaniu jedine zeleninu, podľa starozákonného obyčaja podporoval názov dňa.

Vernisáž sa uskutoční
10. apríla 2014 o 17.00

Trnavský
samosprávny
kraj

Západoslovenské
múzeum
v Trnave

Vás srdečne pozývajú na výstavu
PhDr. Jiřího Langer, CSc.

DREVENÉ KOSTOLY V EURÓPE

10. 4. - 31. 8. 2014

Západoslovenské múzeum
Múzejné nám. č. 3, Trnava

www.zsmuzeum.sk

JOSEPH HAYDN

SEDEM POSLEDNÝCH SLOV NÁŠHO SPASITEĽA NA KRÍŽI

DIPLOMOVÝ DIRIGENTSKÝ KONCERT

Marek Štrbák - dirigovanie

Pedagogické vedenie: prof. Blanka Juhaňáková

Soprán: Mariana Gelenekyová

Alt: Katarína Sroková

Tenor: Pavol Oravec

Bas: Boris Prýgl

Klavír: Petra Tonkošová

MSZ Cantus

Sobota, 12. apríl 2014 o 16:00

Kostol. Sv. Vincenta de Paul

Bratislava – Ružinov

Vstup voľný | Zmena účinkujúcich vyhradená

Umenie by malo byť podnetom k premýšľaniu, ktoré aktivuje priestor a oslovuje ľudí

Kostol nie je galéria ani múzeum

Snímka: Martin Staněk

Vaše intervencie sú v českom prostredí bezpochyby originálne. Kde hľadáte inšpirácie?

Máme viacero inšpiračných zdrojov. Hlavný impulz však pochádza od jezuitu pátra Friedhelma Mennekesa (rozhovor s ním sme uverejnili v č. 5/2014 – pozn. red.), ktorého som navštívil v Kolíne nad Rýnom v jeho Stanici umenia svätého Petra, ktorú tam vtedy viedol. Pozval som ho niekoľko ráz do Prahy. Pre mňa to bola veľká škola v pohľade na súčasné umenie a jeho priestorové pôsobenie, ako môže ovplyvňovať a meniť atmosféru kostola.

Predtým som sa dosť venoval dominikánovi Marie-Alianovi Couturierovi, ktorý napríklad inicioval slávne Le Corbusierove cirkevné stavby a snažil sa o dialóg s vtedajším umeleckým svetom, konkrétne s francúzskou avantgardou. Vlastne som hľadal, či aj dnes existuje nejaký súčasný Couturier. Našiel som pátra Mennekesa.

Veľkou inšpiráciou je aj Múzeum umenia Kolumba v Kolíne nad Rýnom a jeho kurátori. A to predovšetkým v tom, s akým citom a nápaditosťou vystavujú v jedinečnom priestore umelecké diela od Petra Zumthora, ako vytvárajú vzťahy medzi rôznymi artefaktmi svojej zbierky, ktorú každý rok prezentujú v úplne nových vzťahoch.

Pre mňa je dôležitá otázka, ako môže umelecké dielo rozšíriť svoje okolie a ako naopak môžete zmenou kontextu posúvať jeho významy. Pri týchto a ďalších zahraničných inšpiráciách

V Kostole Najsvätejšieho Salvatora v Prahe sa už niekoľko rokov konajú výtvarné intervencie. V rozhovore hlavný iniciátor intervencií NORBERT SCHMIDT (na obr.) prezrádza, ako umenie v priestore pôsobí a ako k nemu autori a kurátori pristupujú. S dovoľením autorky sme rozhovor prevzali z portálu Artalk.cz.

som si ale predovšetkým uvedomil, že nejde o to, niečo kopírovať, všetky spomínané príklady sú vlastne neprenosné. Podstatné je pochopiť, podporovať a rozvíjať špecifiká vlastného prostredia, daného miesta, a činností, ktoré sa v ňom odohrávajú.

Hoci hľadáte inšpiráciu v cirkevných inštitúciách, kresťanské umenie neprezentujete. Alebo je to zložitejšie?

Kresťanské umenie je pojem, ktorý implikuje predstavu, že vedľa akéhokoľvek dobrého umenia existuje ešte niečo iné, nejaké iné umenie – kresťanské. Pojem kresťanské umenie tak môže byť značne zavádzajúci, dokonca nebezpečný, vedie do slepej uličky akéhosi cirkevnického ghettu. Michelangelo či Leonardo da Vinci o sebe nikdy nepremýšľali ako o kresťanských umelcoch. Vydeľovanie takzvaného kresťanského umenia nastáva až v devätnástom storočí.

Na druhej strane je súčasné umenie v najširšom zmysle slova stále kresťanské, pretože západné umenie stále vychádza z princípov, ktoré objavilo západné kresťanstvo. Súčasná performance nemá zas tak ďaleko k starobylej liturgii, ako by sa na prvý pohľad mohlo zdať. Väčšina súčasných umelcov sa určite nebráni merať s tým, čo dokázal inými prostriedkami El Greco alebo Rafael. A mohol by som ísť ďalej: nie je vari všetko vážne mienené umenie svojím spôsobom duchovné? Nerezonuje so spirituálnym hľadaním človeka? Poviem to ešte inak: Ja nechcem byť nejaký „kresťanský architekt“, rád by som bol architekt, ktorý stavia dobré rodinné domy, dobré krčmičky a tiež dobré liturgické priestory.

My u Salvatora teda nerobíme nič iné, než že vedľa dialógu so súčasnou filozofiou, súčasnou spoločnosťou či

ostatnými náboženstvami chceme vstupovať aj do dialógu so súčasným umením a kultúrou. A veríme v obojstranné obohatenie, ako by to pri skutočnom dialógu malo byť.

Venujete sa najmä inštaláciám, ktoré komunikujú s priestorom. Ako veľmi je pre vás táto komunikácia dôležitá?

U nás nejde o prezentáciu umeleckého diela. Kostol nie je galéria či výstavná hala. Nás zaujíma umenie ako podnet k premýšľaniu, ktoré aktivuje priestor a oslovuje ľudí, ktorí sem chodia. Je to určite druh zdravej provokácie, ktorá má rovnako ako dobrá kázeň primäť človeka k inému pohľadu na známu skutočnosť alebo otvoriť pohľady úplne novým smerom. Umenie kladie otázky. Ide nám vždy o tvorivú konfrontáciu a inováciu. Aj keď víťame každého príchodiacého, naši hlavní „diváci“ sú miestni farníci, čo, povedzme cez víkend predstavuje skoro tisíc ľudí. Salvator nie je anonymný *white cube*. My sme kostol, kde liturgiu pravidelne slávi konkrétne spoločenstvo.

Vaša kurátorská práca u Salvatora je teda od liturgie a živého spoločenstva kostola neoddeliteľná?

Áno, až liturgia je miesto, dej, teda udalosť, kde sa plne stretáva kultúra s kresťanstvom. Kostol je priestor pre liturgiu, pre spoločné slávenie, ale aj pre osobnú modlitbu.

Máte nejakú skúsenosť s prezentáciou umenia v kostole, ktorý sa už naopak premenil v „galériu“?

Mám, ale sledujem to väčšinou s vnútornými pochybnosťami. Degradovať kostol na galériu je podľa mňa do určitej miery znásilnenie. Kostol nie je exotická kulisa, ktorá má dodať umeleckému dielu na výnimočnosti. Na toto ne-

» »

bezpečnosť však vždy myslíme, keď pripravujeme niečo k nám do Salvatora.

Pre mňa je odstrašujúcim príkladom Galéria Miro v Kostole sv. Rocha na Strahove. Ale určite nájdete ďalšie podobné príklady...

Na druhej strane mi pripadajú *site-specific* inštalácie, teda nie prevádzkované trhovej galérie, veľmi pozitívne a nádejné práve v kostolných stavbách, ktoré sú opustené či ktorým dokonca hrozí zánik. Môžu vnášať do týchto stavieb aspoň na chvíľu nový duchovný život a možno ho raz zase vrátia do pamäti ľudí. Mám na mysli, povedzme, projekt, ktorý nedávno realizovali študenti z AVU v kaplnke v Liběchově, alebo aj to, o čo sa vy už dlhší čas usilujete na Kalvárii u Ústěka. Takýmto projektom jednoznačne držím palce.

Sama mám z inštalácií u Salvatora pocit, že sú o premene atmosféry, o nových impulzoch, podobne ako súčasné *site-specific* inštalácie vo verejnom priestore.

Je to, ak chcete, taká paralela k *site-specific* inštaláciám v súčasnom umení. Kostol je jeden z druhov verejného priestoru. Zároveň však siahame ešte ďalej do starej cirkevnej tradície, k dynamickému zachádzaniu s umením, ktoré v kostoloch vždy predovšetkým slúžilo. Doskové oltáre sa otvárali a zatvárali. Obrazy sa zahalovali, či niekedy aj priamo vymieňali podľa liturgických sviatkov. To, že dnes kostol vnímame ako akési múzeum, ako priestor, v ktorom sa nič nesmie zmeniť, v ktorom sa človek ničoho nesmie dotknúť, je skôr nateratá predstava posledných sto rokov. Takto však sakrálny priestory celé storočia vôbec nefungovali.

Kontinuita cez storočia je pre vás dôležitá?

Baví ma pozorovať, ako v čase veci rastú, ako sa nabaľujú a ako vychádza jedna z druhej. Náš kostol nie je jednotný barokový „gesamtkunstwerk“, ale možno v ňom čítať, ako sa postupne vyvíjal. Na dominikánskom gotickom pôdoryse sa vztýčil jezuitský ranobarokový chrám, a ten má hneď niekoľko fáz, ktoré vrcholili v tom bohatom dientzenhoferovskom hlavnom oltári v závere kostola. A potom sú tu ďalšie vrstvy: arcibiskupský seminár z 19. storočia, osemdesiate roky nám zanechali liturgickú úpravu a novú menzu a my sme nedávno upravili kryptu i staré presbytérium. Aj súčasnosť teda pridáva ďalšie drobné vrstvy. Umelecké diela našich intervencií tak poznačujú pa-

Záhrada uzavretá od Magdaleny Bartákové počas Noci kostolov

mät kostola. Ľudia si v mysli zrovnávajú, čo je tu aktuálne dnes. Dynamic-ký princíp dočasnosti a výmeny si farníci, myslím, už vzali za svoje. Napríklad pôstne plátno, ktoré sme tu mali predminulý rok, teda onú negáciu ozdoby a zakrytia najposvätejšieho priestoru so svätostánkom, sa dá dobre porovnávať s inštaláciou Patrika Hábla, ktorá tu bola minulý rok. Vlastne tak možno predsa len budujeme určitú imaginárnu, ak chcete kresťanskú, galériu, ale tá vzniká až v myšliach ľudí.

Zastavme sa pri porovnaní Pôstneho plátna s obrazmi Patrika Hábla. Sú to intervencie, ktoré sa v kostole objavili rok po sebe vždy v pôstnom období. Pri Pôstnom plátne ste nadväzovali na tradíciu zakrývania obrazov. Patrik Hábl to naopak nahradil niečím, na čo sa má človek dívať. To je pomerne diametrálna zmena.

Áno, ale ešte je treba myslieť na jednu vec. Pôstne plátno z tradície vychádza, ale svojím spôsobom to bola najväčšia súčasná priestorová zmena, pretože úplne premenilo kostol, skrátilo a zároveň akoby ho otvorilo. Plátno pred vami vytvorilo veľkú prázdnu plochu. Keď sa konala liturgia pred plátňom, vstupovala do popredia veľmi mocne, už ju vizuálne „nerušil“ nijaký ozdobný barok v pozadí. Obraz totiž nie je len plátno, výjav na ňom a jeho rám, ale celý priestor môže byť obrazom, do ktorého fyzicky vstupujete. Obraz, ktorý sa mení už len podľa toho, ako sa pohybujú ľudia v priebehu jednotlivých častí liturgie. Myslím si, že si veľa ľudí toto vlastne neuvedomuje.

A k Patrikovi len poznamku. Podľa mňa koncept stretnutia barokového

priestoru s abstraktnou maľbou, s krajinami vnútornými a vonkajšími, naplnil vrchovato. Je v tom veľký kus práce, hodiny premýšľania a fyzickej driny. Napriek tomu je v Háblových obrazoch viditeľná veľká sloboda a pokorná ľahkosť.

Obe diela sú teda o prenášaní pozornosti návštevníka niekam inam ako je obvyklé?

Áno, ale každé s úplne iným akcentom. Pôstne plátno pracuje s prázdnu plochou, ktorá ale nie je, ako hovorí Romano Guardini, negácia obrazu, ale jeho protipólom, podobne ako je to vo vzťahu slova a mlčania. Niektorí dokonca hovoria, že správne zvolená prázdna plocha je najsúčasnejšou šifrou transcencie, tichým prahom do absolútne iného priestoru. Monotypy Patrika Hábla nám tiež niečo zakrývajú a zároveň otvárajú. Všetkým barokovým, často aj oltárnym obrazom berú ich ikonografickú naratívnu. Tam, kde bol sv. Ignác či sv. František Xaverský, sa zrazu rozohráva tu dramatický, tu úplne pokojný dialóg čiernej a zlatej, čiernej a striebornej alebo farieb akoby prevzatých z okolitej oltárnej architektúry. Hábllove obrazy sú tak skôr určité rôznorodé zrkadlá nastavené človeku, ktoré ho vedú k tichej meditácii a premýšľaniu.

Okrem pôstneho obdobia pred Veľkou nocou robíte pravidelne intervencie na Noc kostolov, ktorú chápete ako oslavu priestoru, svetla a obsahu. O obsahu sme už hovorili, takže akú rolu tu hrá svetlo a akú priestor?

Vôbec to nie je prirodzený stav, ako sú dnes súčasné sakrálny priestory presvietené, prežiarené elektronickými žiarovkami. Celé storočia tu bolo len prirodzené svetlo zvonku a živé svetlo sviec. Takže sme náš kostol chceli predstaviť inak, než ako ho návštevník bežne zažíva. Do presbytéria sme preto umiestnili asi dvetisíc sviečok, ktoré vyznačili ohnisko, jadro kostola. Potom Petr Nikl do hlavnej lode umiestnil veľké zrkadlo, zalial ho vodou a všetko ožiaril silným reflektorom. Odrazom cez čiernu hladinu sa rozohrala celá klenba. Úplne zmizli hranice, kde je hore, kde je dole, kde je koniec a kde začiatok, kde je pevná štruktúra a kde priestor uteká von.

A priestor?

Priestor je, aspoň pre mňa, zásadná kategória, z ktorej vychádzame. Ako architekt som sa predtým skôr zaoberal o sakrálnu architektúru a o liturgiu.

» »

K umeniu som sa dostal až ex post, práve vďaka rôznym stretnutiam a vďaka poznaniu, že umenie vie priestor nabíjať rôznymi atmosférami, vie ho meniť a vie do neho vkladať rôznorodé podnety. Vlastne až v tomto okamihu začala byť pre mňa práca s umením zaujímavá. Ale silný priestor, ako je ten náš u Salvatora, je aj veľmi nebezpečný. Nedá sa tam čokoľvek urobiť. Hneď sa ukáže, či vec, ktorú tam vložíte, je dobrá alebo zlá, či prináša niečo nové lebo len parazituje na svojom okolí. Vedľa oltára od Dientzenhofera sa skrátka nedá položiť niečo druhoradé. Umelecké dielo teda vždy musí objaviť jemu adekvátne miesto a priestorový vzťah, inak ho priestor zlomí. Pohybujeme sa často na tenkej hrane, chyba sa dá urobiť veľmi ľahko.

Dá sa dopredu odhadnúť, ako bude konkrétne dielo pôsobiť?

Dá i nedá. Človek má vždy nejakú predstavu a potom to skúša. Patrik Hábl vytvoril pre každý barokový obraz niekoľko variant monotypov. Pre ten veľký s rozmermi 4×6 metrov na hlavnom oltári mal dokonca štyri varianty. V ateliéri sa nedalo rozhodnúť, čo kde bude najlepšie, pretože napríklad farby a ich odtiene pôsobia inak v svetle ateliéru a inak v prítomí zlatej barokovej výzdoby. Na mieste sa však vždy jasne ukázalo, ktorú novú maľbu ten či onen barokový rám prijme za svoju.

Takže sa rozhodovalo až na mieste, kde bude aký obraz, v akom ráme?

Mali sme určitú predstavu, záchytné body, a tie sme na mieste korigovali. Od začiatku sme napríklad verili monotypom s čiernou a zlatou farbou a to sa nám aj potvrdilo. Keď niečo navrhujete, nie je to hneď v hlave jasne prítomné, návrh si musí cestu do reality nájsť aj skrz to, že sa ho chopíte rukami a celým telom.

Ovplyvnilo vás ako architekta, ako umelci pracujú s priestorom?

Určite. Pre mňa je fascinujúce dobrodružstvo pozorovať, ako umelci s priestorom zachádzajú, ako ho vnímajú, ako o ňom premýšľajú. A tiež o tom s nimi debatovať. Od Václava Ciglera som napríklad prevzal slovo „podnet“. Václav Cigler totiž hovorí, že nerobí umenie, ale kladie do priestoru podnety na premýšľanie. Podľa neho tu priestor nie je na zaplnenie, ale na naplnenie.

Pani Šimotová zase priniesla tak krehkú vec, že si človek uvedomoval, ako je vlastne Salvator umelecky presýtený. Jej dielo, ktoré je veľmi tiché, nenašlo

Snímk: JW Stella Arts Collectives

Beautiful! Beautiful Live od Choia Jeonghwa je výbuch radosti

na stenách nijaký voľný priestor. To je-
diné vhodné miesto sa nakoniec otvorilo na podlahe presbytéria, ale aj tak sa dlho hľadala správna poloha Prostrácie, tak totiž svoje dielo aj príznačne vzhľadom k miestu nazvala, voči hlavnému oltáru.

Prekvapivá bola intervencia Choia Jeonghwa z Južnej Kórey. Po kupolu zavesil do tvaru veľkého hrozna päťtisíc prekřížených balónikov. Je to naozaj zvláštne, keď až niekto z inej kultúry, ktorý nie je zaťažený západnou civilizáciou, vie adekvátnym spôsobom znázorniť výbuch radosti, ktorý korešponduje s radosťou nafúknutých barokových foriem. To už sme v Európe tak vyčerpaní, že musíme prísť niekto z ďalekého Soulu, aby nám ukázal, ako sa to robí, aby nám ukázal, že slávenie eucharistie je radostná udalosť?

No aby som nehovoril len o výtvarnom umení, veľmi inšpiratívny bol napríklad aj hudobný večer Orchestra Berg, pre ktorý Slávek Hořínska zložil úplne nové *Magnificat*. Celý kostol uchopil ako jeden veľký hudobný nástroj, kde hudobníci stáli v rôznych níkách, chodili po priestore, a dokonca zachádzali v priebehu hry aj do sakristie. Hneď som si spomenul na jeden výrok sochára Eduarda Chillidu. Ten sa vraj, keď vošiel do chrámu Hagia Sofia, cítil, akoby vstúpil do plúc Johana Sebastiana Bacha.

A čo ste sa naučili od Patrika Hábla?

Joseph Beuys raz povedal, že prvá chyba, ktorú študent na akadémii výtvarných umení urobí, je, že ide do

obchodu a kúpi si štetce a plátno.

Ja som si pôvodne myslel, že maľba sa v tak plnom priestore, ako je Salvator, uplatniť už vlastne ani veľmi nedá. Trvalo nám dosť dlho, než sme si uvedomili, že maliarske plochy v kostole už sú pre nás pripravené, stačilo iba otvoriť oči. Teraz je úžasné pozorovať a vidieť, ako je maľba nevyčerpatel'ná, ako je to silné a razantné médium. Človek s každou inštaláciou rastie a otvárajú sa mu nové obzory. Myslím si, že táto intervencia posunula aj Patrika.

Patrik Hábl bol asi najmladší a najmenej známy umelec, ktorého ste do Salvatora pozvali. Dá sa to chápať aj tak, že už ste si v intervenciách istejší?

Oslovením Patrika Hábla sme vedome vykročili k mladej generácii. Teda, ak chcete, opäť sme tak trochu zariskovali. Svojím spôsobom sme neistí stále a tejto neistoty, tohto tápania sa nechceme vzdať. Myslím si, že keby sme pri intervenciách neotvárali nové priestory, niečo by nebolo v poriadku. Preto sme napríklad nevypočuli mnohé hlasy, ktorým sa pôstne plátno tak páčilo, že ho chceli opakovať každý rok.

Musím však povedať, že máme určitú predstavu o kvalite, pomyselnú latku sa usilujeme nastaviť čo najvyššie. To je naša hlavná „istota“.

Máme už aj trochu tých skúseností a tiež široké teoretické zázemie. To sú naše záchytné body.

Patrik Hábl je výborný maliar s vlastným rukopisom, jeho maľby so spirituálnymi presahmi nás už dlho zaujímali. Navyše, je to tiež otvorený a premýšľajúci človek. Preto sme si povedali, že práve s ním sa pokúsime o niečo nové.

Je však dôležité povedať, že intervencie nerobím len ja sám. S Patrikom Háblom nám kurátorsky pomáhal Petr Tej. Aktívne do procesu intervencií vstupuje aj Klára Jirsová. Existuje aj výstavná rada a vnútorný salvatorský tím na čele s Martinom Staňkom, bez ktorého by to všetko nebolo mysliteľné. Máme teda šťastie, že sieť pomoci, záujmu a spätných väzieb je veľká. Zásadnú rolu tu, prirodzene, hrá otvorenosť farára Tomáša Halíka pre súčasné umenie a kultúru.

Pre nás je tiež výsostne dôležité, že ľudia, ktorí do kostola chodia, pochopili a prijali náš zámer. Je veľká radosť s nimi pri rôznych príležitostiach diskutovať a počuť ich reflexie, prirodzene, aj tie kritické. Všetci sa učíme, všetci sme na ceste.

ROMANA VESELÁ

UMENIE DUCHA - Návrat súčasného umenia do chrámu

Ukrižovaný

V jezuitskej Kaplnke Sedembolestnej Panny Márie v Piešťanoch pokračuje projekt pod názvom **UMENIE DUCHA – Návrat súčasného umenia do chrámu**. Projekt vytvára priestor pre diela súčasného umenia, ktoré odzrkadľujú kresťanské poslanstvo. Navracia ich do chrámu, kde kvalitné súčasné umenie – z rôznych dôvodov – často chýba.

Symbol kríža nás sprevádza každý deň. Nachádzame ho v chrámoch, na krížovatkách, rázcestiach, umiestňujeme ho nad dvere domácností.

Znamením kríža sa prežehnávame pri vstupe do chrámu aj pri každodenných úkonoch, pred modlitbou, jedlom, spánkom či pred dôležitými životnými udalosťami. Kríž, ktorým sme boli poznačení pri krste, nám pripomína, že patríme Bohu, ktorý pri nás stojí a požehnáva nás v každej situácii.

Zobrazenie kríža malo v dejinách rôzne podoby, čo súviselo s dobovým chápaním teológie kríža. V prvých storočiach sa kríž zobrazoval bez ukrižovaného Krista, často vykladaný drahými kameňmi, ako symbol spásy a víťazstva. Prvé známe zobrazenie Krista na kríži pochádza z 5. storočia, z výzdoby dverí chrámu sv. Sabiny v Ríme, kde je zobrazený ako víťazný

Boh. Sýrske zobrazenia zo 6. storočia ho znázorňujú v dlhej tunike s otvorenými očami, na znamenie toho, že Ježišovho božstva sa smrť nedotkla. Kristovo utrpenie na kríži sa začína zdôrazňovať až pod vplyvom františkánskej mystiky utrpenia v 13.–14. storočí.

V umení 20. storočia a aj v súčasnom umení má zobrazenie kríža stále dôležité miesto. Umelci k jeho zobrazeniu vo svojej voľnej tvorbe pristupujú z hľadiska osobného postoja a prežívania viery. Kríž vnímajú aj ako symbol stretávania a zmierenia protikladov.

Expresívna kresba tušom IGORA KALNÉHO nezobrazuje kríž, ale korpus ukrižovaného Krista. Gestické, dynamické zobrazenie vznikalo obkresľovaním reálneho korpusu na papieri, je akoby jeho odtlačkom. Existenciálne napätie, ktoré je v ňom obsia-

hnuté, nás s istou naliehavosťou vytrháva z ľahostajnosti, vyzýva nás na konfrontáciu, a tým aj na pravdivejšie a plnšie prežitie tajomstva Veľkej noci.

Igor Kalný o svojom živote a tvorbe uviedol: „*Veci, na ktorých pracujem, súvisia s témou cesty. Tento problém vo mne dozrieva už dlhšie. Možno odvtedy, čo cítim intenzívnejšie, že môj život sa skladá z prejdenej cesty a miesta, kde som teraz.*

Pravdaže, som maličký človek, a preto ten úsek, ktorý som prešiel, je krátkučký.

Mojou ambíciou nie je poučat druhých – vidíš, toto som prešiel, takto to je. Ja chcem iba poukázať na to, že život sa skladá z pohybu, mení sa miesto, čas, putovaním čosi získavame, čohosi sa vzdávame. Nie kedy až spätne chápeme prežitie.“

-red-

Gorazdov Močenok

Občianske združenie KREDIV vyhlasuje
**22. ročník Celonárodného festivalu
kresťanského divadla Gorazdov Močenok.**

Podujatie sa uskutoční od **24. do 27. júla 2014** v Močenku, jeho hlavným organizátorom je obec Močenok a odborným garantom OZ KREDIV.

Gorazdov Močenok je súťažnou prehliadkou ochotníckych súborov, vo všetkých druhoch a žánroch činoherného divadla (činohra, muzikál, tanečné divadlo, pantomíma a iné).

Súbory sa už môžu začať prihlasovať. Víťané sú súbory všetkých vekových kategórií. Podmienkou je, aby výpoveď inscenácií bola v súlade s morálnymi princípmi kresťanstva.

Divadelné súbory sa môžu **prihlásiť do 30. apríla.**

Snímka: Michal Lašut

O bračekoch, sestričkách sv. Františka v podaní súboru BSD BADIDO pri MsKS Rimavská Sobota

Videozáznam predstavenia a scenár treba poslať na adresu:

**Občianske združenie KREDIV, Ul. Rokošova 222,
951 31 Močenok**

**Bližšie informácie: www.krediv.sk.
E-mail: krediv@krediv.sk, tel. 0911 100 081**

PETER SÝKORA, dramaturg festivalu

Nad knihou arcibiskupa Mons. Charlesa J. Chaputa, OFM Cap., *Čo je cisárovo, cisárovi*

Snímka: wiki

Autor Mons. Charles Joseph Chaput, OFM Cap., (na obr.) je v súčasnosti arcibiskup Philadelphie. Je to druhý domorodý Američan (mama je Indiánka), ktorý bol vysvätený za biskupa, ale prvý, ktorý sa stal arcibiskupom.

Mons. Chaput patrí k biskupom, ktorí sa celou váhou svojej osobnosti zasadili o razantný a nekompromisný spôsob riešenia prípadov pedofilných škandálov kléru. Stál takisto pri zrode *Manhattan declaration*. Touto deklaráciou sa protestanti, ortodoxní i katolíci zasadili spoločne ako kresťania za ochranu života a rodiny a za rešpektovanie práva na výhradu svedomia. Mons. Chaput sa považuje za jedného z najvzdelanejších a najprezieravejších amerických biskupov. Michael Novak o ňom hovorí, že sa „všeobecne považuje za intelektuálneho lídra na viacerých frontoch“.

VZNIK KNIHY

Odvaha v politike a katolícke princípy v službe národa je podtitul knihy *Čo je cisárovo, cisárovi* a konkrétne naznačené samotným názvom diela. Kto však čaká akúsi politologickú príručku pre katolíka v politike, musí siahnuť po inej knihe. V tejto totiž čitateľ spolu s autorom hľadá, a povedzme, že aj nachádza nielen zástoj katolíka v súčasnom svete, ale aj v politike. Ba čo viac, dochádza k nutnému poznaniu, že katolíci sú priam povinní verejne sa angažovať v celospoločenskom procese.

Mons. Chaput hneď v úvode knihy vysvetľuje svoje pohnútky, ktoré ho viedli k jej napísaniu. Boli dve. Prvá

Nebyť uzavretý

V priebehu roka vyšlo v Nadácii Antona Tunegu druhé zaujímavé dielo, ktoré je pre súčasne dianie na politicko-spoločenskej scéne vysoko aktuálne. Už názov *Čo je cisárovo, cisárovi* mnohé naznačuje.

bola žiadosť arcibiskupovho priateľa, neúspešného kandidáta vo voľbách na verejný úrad, ktorý ho požiadal, aby dal svoje myšlienky o viere a politike do formy, ktorú by mohli používať mladí katolíci, ktorí uvažujú o politickom povolaní.

Druhý dôvod vysvetľuje arcibiskup nasledovne: „*Už ma unavovalo, keď som počúval ľudí mimo Katolíckej cirkvi i z Katolíckej cirkvi, ktorí hovorili katolíkom, že majú byť ticho a neviesť svoje náboženské a morálne stanoviská do veľkých verejných debát, ktoré sa týkajú celej spoločnosti.*“ A keďže „*tento druh zastrašovania by katolíci nemali prijímať,*“ arcibiskup siahol po pere.

Po prečítaní si knihy sa ukázalo, že druhý dôvod bol silnejší a stal sa nosnou myšlienkou celého diela.

POHĽAD NA EURÓPU

Hoci je dielo písané Američanom pre Američanov, má naozaj čo povedať aj nám Európanom. A možno práve americký pohľad a štýl písania robia túto knihu pre nás o to zaujímavejšiu.

Mons. Chaput sa ukázal ako hrdý Američan, ktorý miluje svoju krajinu, no nestavia sa do pozície prehnaneho vlastenca à la Hollywood, práve naopak – úprimne priznáva, že „*my Američania sme vždy tak trochu závideli Európe*“. Otvorene priznáva, že „*pokiaľ ide o umenie, architektúru, hudbu či kultúru, na Európanov jednoducho nemáme*“. Jedným dychom však aj dodáva, na čo v starej dobrej Európe nemôžeme byť hrdý: „*Jedným z mnohých cenných ponaučení z Európy je aj presvedčenie, že verejný život, z ktorého vylúčime Boha, ľudského ducha neobohacuje, ale naopak – zabíja.*“

Vzťah Európy ku katolicizmu a ku katolíkom rozoberá cez dejiny Francúzska, ktoré považuje „*za výrazne katolícke, no zároveň sú aj veľmi antiklerikálne*“. Jeho pohľad spoza „veľkej mláky“ nie je zatienený, a tak ak na chvíľu potlačíme v sebe silnejšie protiamerické nálady a budeme nao-

zaj úprimní, potom musíme nasledujúce slová Mons. Chaputa brať so zvesenou hlavou: „*Európa trpí chorobou, ktorú si spôsobila sama – z vlastného duchovného domova sa vymanila kvôli svojej pýche, chamtivosti, egocentrizmu, odmietaniu detí, vylučovaniu Boha zo života, kvôli pohrdavému postoju k vlastnej minulosti a strate kresťanskej identity.*“ Skrátka, Európu v súčasnosti mrzačí vnútorná prázdnota a „*islam iba vyplňa prázdnotu vo vnútri chradnúcej civilizácie*“.

Philadelphský arcibiskup nediodiagnostikuje súčasnú Európu s americkou nadradenosťou, od toho má naozaj ďaleko, ale z obavy, že Európa a Amerika „*zdieľajú spoločný civilizačný základ, a tak vďaka vnútornej previazanosti môže problém jednej časti domu ľahko preniknúť do inej*“.

DIAGNÓZA USA

Práve „*vylučovanie Boha zo života*“ považuje Mons. Chaput za najväčšie nebezpečenstvo nielen pre súčasné USA. Podľa neho USA nikdy nemali v úmysle byť „*sekulárnou*“ krajinou v radikálnom modernom zmysle slova. Takmer všetci Zakladatelia boli buď kresťanmi alebo aspoň sympatizovali s náboženstvom. „*A všetky naše verejné inštitúcie a všetky naše predstavy o človeku sú založené na náboženskom slovníku. Ak teda odrežeme Boha z nášho verejného života, odrežeme tiež základ našich národných ideálov,*“ varuje Mons. Chaput.

Tak, ako bez servítky diagnostikoval Európu, neberie si rukavičky ani pri charakteristike USA. Tvrdí kritizuje americký konzumný spôsob života („*apetít sa mení na potrebu*“) a nezastaví sa ani pred tým, na čo sú Američania neskutočne hrdí – pred osobnými právami a slobodou: „*Prehnaté poznanie našich osobných práv a osobnej slobody vytlačilo zodpovednosť a slušné správanie. Nestali sme sa Aténčanmi, ale skôr Vizigótmami, ktorí si viac vážia to, čo sa páči masám, než výnimočnosť myšlienok*“

» »

či vkusu. Sme vulgárnejší a bezohľadnejší.“

Protikresťanské, no najmä protikatolícke nálady smerujú podľa Ch. Chaputa buď k odstaveniu katolíkov z verejného života, alebo k degradovaniu viery len do súkromného života vo vlastnom dome.

NUTNOSŤ ANGAŽOVANOSTI

Mons. Chaput sa nebojí kritizovať aj Johna F. Kennedyho, jediného katolíckeho prezidenta v dejinách USA, ktorý zo svojej viery urobil výlučne súkromnú záležitosť. Arcibiskup totiž tvrdí, že „veriaci nemôžu vo verejnom priestore mlčať a zároveň byť verní Kristovi. Vernosť evanjeliu si vyžaduje aktívne svedectvo o našom presvedčení presadzovaním našich postojov

v kľúčových morálnych otázkach dnešnej doby“.

Na príkladoch konkrétnych amerických politikov z dávnejšej minulosti či zo súčasnosti vysvetľuje arcibiskup Charles Chaput, že katolícke učenie má často politické vedľajšie účinky, pretože má „verejné dôsledky“. Každý zákon má totiž morálny obsah a pretože vnútorná povaha zákona vnucuje niečo morálne presvedčenie druhým ľuďom, „preto je aktívna angažovanosť kresťanov vo verejnom živote národa taká dôležitá“. Práve v morálnych otázkach „má Cirkev povinnosť formovať svet, a nie naopak“.

Ak sme na začiatku upozornili, že Čo je cisárovo, cisárovi nie je politická príručka pre katolíka v politike, po prečítaní knihy môžeme po-

vedať, že je to výzva pre kresťanov na aktívne zapájanie sa do spoločenského života, politiku nevynímajúc. Ide skôr o akúsi príručku pre katolíka, ako sa má stavať k politike.

Mons. Ch. Chaputovi však nejde len o zapájanie sa, ale cez angažovanosť kresťana presadzovať kresťanské hodnoty do života. „Ak náš národ dnes vyváža násilie, nenásytnosť, vulgárnosť, potraty a odhadzovanie detí, americkí katolíci musia buď pracovať na zmene, alebo vziať zodpovednosť za tento stav na seba,“ hovorí na záver arcibiskup Mons. Charles J. Chaput a dodáva: „Formujme budúcnosť našej krajiny a celého sveta históriou, ktorú tvoríme dnes. Nezabudnime, načo sme tu.“

PAVOL PRIKRYL

poradenské centrum pre rodiny

family garden

Čo Vám ZADARMO ponúkame?

- svedectvá manželov,
- stretnutia pre snúbencov,
- poradenstvo pre manželov a rodičov,
- podporu pri riešení aktuálnych problémov formou prednášok, vzdelávacích programov, terapií a poradní.

Kontakt:

FAMILY GARDEN
Miletičova 7
Bratislava 82108

Mgr. Katarína Baginová:
0903 821 321

Ing. Ivana Pospíšilová:
0910 120 421

bratislava@familygarden.sk

Nové centrum pre rodiny,

manželov, snúbencov, opustených – pre všetkých, ktorým záleží na zdravom fungovaní rodiny v dnešnej spoločnosti.

Pomocnú ruku projektu sa rozhodli podať:

lekári, kňazi, manželské páry, psychológovia, učitelia, právnici a iní odborní spolupracovníci.

Garanti projektu:

Saleziáni don Bosca na Slovensku
Združenie saleziánov spolupracovníkov
stredisko Bratislava – Miletičova

Partneri:

Inštitút dcér Márie Pomocnice
Združenie Exallievov Don Bosca na Slovensku
Miletičkář – časopis

Viac informácií na:

www.familygarden.sk
www.facebook.com/FAMILYGARDEN.sk

Projekt môžete finančne podporiť:

číslo účtu: 29330062/0200
variabilný symbol: 2013701

Ďakujeme!

Pozývame Vás na odborné prednášky, ktoré sa konajú 2 x do mesiaca.

Miesto: Farnosť Márie Pomocnice kresťanov
(sála pod kostolom)

Čas: 19:00 – 21:00 hod.

Parkovanie: vo dvore farnosti

Najbližšie pripravujeme:

14. 4. 2014

Aj naše manželstvo prešlo krízou
– Anton Ďuratný a Gabriela Ďuratná

28. 4. 2014

Riešenia problémov pri výchove detí
– Mgr. Lýdia Čeledová

12. 5. 2014

Ach, to moje sebavedomie
– Mgr. B. Gajdoš a Mgr. Miriam Gajdošová

26. 5. 2014

Optimalizácia rodinného rozpočtu
– Ing. Jaroslav Funtek

9. 6. 2014

Odpustenie v manželstve – dá sa to vôbec?
– Ing. Milan Kopačka a Ing. Xénia Kopačková

23. 6. 2014

Príznaky krízy v manželstve, ako im predísť a ako z nich vyjsť
– PhDr. Marián Kubeš, CSc.

8. 9. 2014

Vieme spolu komunikovať?
– Ing. Jaroslav Mikuš a MUDr. Renáta Mikušová PhD.

22. 9. 2014

Plánovanie rodičovstva, reálne možnosti
– hovorí gynekológ
– MUDr. Marek Dráb, PhD.

KONFERENCIA BISKUPOV SLOVENSKA POZÝVA NA PODUJATIE

PIATOK: PÔSTNA POLIEVKA

11. APRÍLA - OD 12:00 DO 14:00 H

U MILOSRDNÝCH BRATOV
NÁMESTIE SNP 11 - BRATISLAVA

HĽADÁTE ZMYSLOPLNÚ INŠPIRÁCIU NA PÔSTNY DEŇ?

NECHOĎTE V PIATOK DO REŠTAURÁCIE NA OBEDOVÉ MENU!
PRÍĎTE NA PÔSTNU POLIEVKU K MILOSRDNÝM BRATOM.
TO, ČO ZVYČAJNE DÁTE ZA OBED, DARUJTE ZA PÔSTNU POLIEVKU,
A PODPORÍTE TAK MNOHODETNÉ RODINY.

PRÍTOMNÍ BUDÚ :
MONS. STANISLAV ZVOLENSKÝ A MONS. JOZEF HALKO

Predplatné aj zadarmo!!!

**Ak si zakúpite zájazd
od ktorejkoľvek slovenskej cestovnej kancelárie
a uhradíte ho za nezmenenú cenu
cez Cestovnú kanceláriu Desirea,
získate celoročné predplatné
časopisu **VOX** zadarmo.**

Pri platbe stačí uviesť, že máte záujem aj o VOX

Desirea, s. r. o.
Háľková 1, 831 03 Bratislava

www.desirea.sk
www.edovolenky.sk
www.dobredovolenky.sk

mobil : +421 904 881 999
tel. /fax: +421 2 44 888 999
info@desirea.sk

**Objednajte si
dvojtyždenník o náboženstve a kultúre**

VOX

**Celý ročník
si môžete objednať**

kedykoľvek v priebehu roka.

Neprídete tak nielen o jednotlivé čísla, ale ani o prílohy.

**Ročné predplatné je 10 eur,
polročné 6 eur.**

**Pozor! Zmena čísla bankového konta:
SK20 0200 0000 0075 1694 9112**

**Do správy pre prijímateľa kvôli identifikácii platby
uved'te
priezvisko a adresu**

VOX

**Dvojtyždenník o náboženstve
a kultúre**

Vydáva Občianske združenie

Vox In Deserto

Sídlo OZ ViD a adresa redakcie:

Dvojkřížna 4, 821 07 Bratislava

ISSN 1339-3634

Vychádza dvojtyždenne v pdf podobe.

Predplatné si je možné objednať
e-mailom alebo telefonicky:

vox@prikryl.sk

+421 915 793 811

Číslo bankového konta:

IBAN: SK20 0200 0000 0075 1694 9112

BIC: SUBASKBX

Šéfredaktor: Pavol Prikryl

tel. +421 915 793 811,

e-mail: vox@prikryl.sk,

prikryl62@gmail.com